БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 178 (13494)
1971 оной июлиин 30, пятница

Сэн 2 мүнгэн

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГАДА— ОНСО АНХАРАЛ

Энэ жэлэймнай үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ урда урдынхиһаа тусгаар ехэ удха шанартай, өөрын онсо шэнжэтэй байна. Эхилээд байһан шэнэ табан жэлдэ колхоз, совхозуудай адууһа малда элдэб янзын, шэмэтэй һайн үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэдэг болохо зорилго КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэри дотор хэзээ хэзээнэйхиһээ хурсаар табигдана бшуу.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ шэнэ түрүү онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэжэ, оньһон машина техникэ зүбөөр ашаглан, гол түлэб витаминтай үбһэ, силос, сенаж, ногооной гурил, шэмэтэй корнеплодуудые эрид ехээр бэлэдхэжэ, нниитын адууһа малые, мүн колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй үмсын малые эрхим шанартай тэжээлээр гүйсэд хүрэхөөр хангаха шухала гэжэ съездын Директивэнүүд соо бэшэгдэнхэй.

Ингээд байхадаа үбһэ ногооной шэмэтэ бэ..сууд белок, витамин гэхэ мэтыень шадаал һаа гээлгэнгүй, һайнаар, ногоохон зандань хуряажа абаха, зүбөөр хадагалха гээшэ гол шухала зорилго болоно.

Байгша ондо Буряад оронноймнай олонхи колхоз, совхозуудай сабшалангай ногоон яһала һайнаар ургаа. Хэрбээ нёдондо республикада бүхыдөө 290 шахуу мянган тонно үбһэн хуряагдаһан һаань, энэ жэлдэ 350 мянган тонно үбһэ бэлэдхэхэ арга боломжо гүйсэд бии.

Теэд июль һарада хаа хаанагүй хура бороо ехээр орожо, үбһэ хуряалгада горитой һаад тойбо татаад, мүнөө болоходо энэ хүдэлмэридэ бэрхэтэйхэн байдал тохёолдобо. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ энэ үедэ республика дотор хамта 546,9 мянган центнер үбһэн абтаад байһан һаа, мүнөө оройдоол 30 гара мянган центнер үбһэн һүрилэгдөө. Бороотой байгаа гээд лэ үбһэндөө хүсэд орожо шадаагүй, нэгэшье һүри монсогойлоодүй ажахынууд бии. Илангаяа Хяагтын, Захааминай, Сэлэнгын, Загарайн, Хэжэнгын, Хориин аймагууд ехэхэн гээгдэлдэ оронхой.

Сагай уларилай хэды муу байбашье һаань, урдахи харюусалгатай зорилгые һайн ойлгожо, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын түрүүшын үдэрһөө хүн зоноо, бүхы машина техникээ һайнаар эсүүлэн эмхидхэжэ, эршэмтэйгээр хүдэлһэн ажахынууд муу бэшэ үрэ дүн туйлана. Хяагтын аймагай «Родина» колхоз түрүүшын үдэрһөө машина, трактор олоор табяад, хээрын ногоо сабшажа, тэрэнээ силосэй хуушан нүхэндэ хээд, богонихон болзорто 300 тонно сенаж дараа. Мүн даб дээрэ сүлөө байһан орооһо тарянай складууд соо сабшагдаһан үбһэ асаржа обоолоод, тусхай электровентилятораар үлеэлгэжэ хатаана. Эндэ мүнөө долоон тиимэ вентилятор үдэр һүнигүй хүдэлжэ, хэды ехэ хура бороодошье витаминтай үбһэ бэлэдхэгдэжэл байна. Тус колхоз ногооной гурил татаха «АВМ-0,4» түхэлэй тусхай түхеэрэлгэгүй юм. Тиигэбэшье энээндэ һаатангүй, орооһо хатааха барабантай оньһон машина тодхоод, үбһэнэй гурил гаргана.

— Сабшалангай ногоо бага багаар сабшаад лэ бороогой бэрхэ зуурашье тогтоходол хүн зониие олоор гаргаад, баалтай үбһэ һэлижэ, урбуулжа байгаад хатаанабди. Удаань үбһэеэ тракторай шарга дээрэ багахан, 30—40 центнерэй һүри болгон сомонобди. Тиигэхэдэ үбһэн ехэ норохошьегүй, һүридөө хатаха байна. Интээд лэ бороодо сабшагдаһан үбһые үхэр малай, хониной хашаа соогуур дэлгээжэ хатаадаг болохомнай, гэжэ энэ колхозой главна агроном, Ф. С. Ворона манай корреспондентдэ хөөрэбэ.

Захааминай аймагай Далахайн совхозойхид (директорынь В. Хартаев), багахан звенонуудые эмхидхээд, тэндэ үбгэд, хүгшэд, үхибүүдые хабаадалсуулжа, хүн бүхэндэ хэды шэнээн үбһэ сабшаб гэжэ тодорхой даабари үгөө. Багахан звенонуудынь үбһэеэ бороодо оруулангүй абахаар хараалжа, бага багаханаар сабшаад лэ, хатаһанайнь зэргээр тэрэнээ түргэн хатаажа, 8—10 центнэрэй бишыхан һүринүүдые табина. Энэнь бороогой бохирлые хүлеэжэ, миин һууһанһаань һурагтүй дээрэ болоно бшуу. Хура бороо хэзээ зогсохоб гэжэ тэнгэриин шарай адаглаад миин һуунгүй, бүхы арга боломжыень бэдэрэн, ажалаа бодомжотой, һүбэлгэнөөр эмхидхэжэ шадаа һаа, иимэ орёо бэрхэтэй сагташье ехэ юумэ хэжэ болохо байна бшуу.

Саашадаа үшөө хүлеэжэ, амгалан һууха саг һалаа. Мүнөө июль һара барагдаха тээшэ боложо, орооһо таряа, бусад ургамалнуудые хуряаха халуун хүдэлмэриин хаһа улам дүтэлбэ. Тиимэһээ үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хамаг хүсэеэ элсүүлэн табиха, сагай уларилай муу байһаниие хараада абажа, эндэ түрүү дүй дүршэл үргэноөр хэрэглэхэ шухала.

Илангаяа сабшаһан үбһэ һайса хатааха аргагүй һэн хойнонь, бэлэдхүүрэгээд, 50—60 процент шингтэйгээр сенаж болгожо даража, силослэхэдэ болохо бшуу. Мүн түрүү ажахынуудай жэшээгээр үхэр малай хашаа, байра, тарянай ехэ амбаар, складууд дээрээ һарабшатай бүхы байрануудые хэрэглэн, тэндээ сабшаһан нойтон үбһэ обоолоод, вентиляторaар үлеэлгэжэ хатааха үгышье һаа, нойтон ногоое хэршээд, «АВМ-0,4» гү, али орооһо хатаадаг оньһон машинануудыешье тааруулан тодхожо, үбһэнэй гурил бэлэдхэхэ арга боломжо байна.

Тиигэбэшье республикын олонхи ажахынуудта эдэ түрүү онол аргануууд тон муугаар хэрэглэгдэнэ. Илангаяа сенаж дарааха нүхэ траншейнүүдэй олон, энээндэ хэрэгтэй элдэб оньһон техникын гүйсэд бии байбашье, республика соо бүхыдөө миил 20 хүрэхэгүй мянган центнер сенаж дарагдаа. Баргажанай, Зэдын, Мухар-Шэбэрэй, Хориин аймагуудай ажахынууд нэгэшье центнер сенаж бэлэдхээгүй һуунад. Ажахы бүхэндэ шахуу электровентилятор, үбһэнэй гурил гаргаха «АВМ-0,4» түхэлэй түхеэрэлгэнүүдшье бии. Теэд тэдэнь дүүрэн хүсэндөө хүдэлгэдэгүй. Зариманиинь бүри һая болотор тодхогдоошьегүй байна. Республикын аймагуудта бии байһан «АВМ-0,4» түхэлэй 30 гаран түхеэрэлгэнүүдээр бүхыдөө миил 5 мянган центнер үбһэнэй гурил татагдаа. Хэрбээ тэдэниие хаһа саг соонь тодхоод, үдэр һүнигүй хүдэлгөө һаань, энэнһээ хоёр-гурба дахин ехэ ногоон гурил бэлэдхэгдэхэ һэн.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ бүхы хүн зоноо элсүүлэн табиха, хэзээ хэзээнэйхиһээ эршэмтэй шангаар хүдэлхэ саг ерэбэ. Москвагай областиин хото городуудай ажалшадай жэшээгээр субботник, воскреснигүүдые олоор эмхидхэжэ, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүн зониие үргэнөөр хабаадуулха шухала. Тэндэ ошоһон хүнүүдые бүхы зэр зэмсэгээр хангажа, дүүрэн хүсэндэнь хүдэлгэхэ хэрэгтэй.

Партийна, советскэ, ажахын органууд, худалдаа наймаанай, медицинскэ эмхинүүд үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүдэлжэ байһан хүн зониие али болохоор хангаха, тэдэнэй дунда эмхидхэлэй, политическэ, ойлгууламжын хүдэлмэри үдэр бүри үргэнөөр ябуулха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха байна. Мүнөө хүдөө ажахын үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэһээ харюусалгатай зорилго үгы бшуу.

РСФСР-эй НАЙМАДАХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ НЭГЭДЭХИ СЕССИ

«КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгохын тула Россин Совет Федеративна Социалис Республикын ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудалаар РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ депутат М. А. Яснов, июлиин 28-да РСФСР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ элидхэл хэбэ гэжэ мэдээсэгдээ һэн. Нүхэр Яснов иигэжэ онсолон тэмдэглээ: Россин Федерациин Верховно Соведэй энэ сесси совет хүнүүдэй политическэ ба ажалай эдэбхи үүсхэлэй угаа ехээр бадарһан, КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын тула тэдэнэй үнэн зүрхэнһөө оролдожо байһан оршон байдалда суглараба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн партиин Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл дотор манай орондо коммунизм байгуулгын, дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй хүгжэлтын гол асуудалнууд гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэһэн, XXIII съездһээ хойшо партиин суглууһан дүй дүршэл бүхы талаараа согсолон харуулагдаһан байна.

Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха, оронойнгоо экономическа ба өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые бүхы аргаар бэхижүүлхэ, ажалшадай байдал улам һайжаруулха гэдэг партиин хараа бодол КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр тодорхойлогдонхой.

Партиин табиһан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ ажалшадай депутадуудай Соведүүд шухала үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй, гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Партиин XXIV съездын резолюци дотор тусхайлан тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, Соведүүд эрхэ болон арга боломжонуудаа хэрэглэн, уялгануудаа хүсэд дүүрэнээр бэелүүлхэ, экономико ба соёл гэгээрэл хүгжөөхэ, арад зоной баян дэлгэр байдал улам һайжаруулха хэрэгтэ бүри ехээр нүлөөлхэ, улад зоной социальна ба ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, социалис хуули заршам, олониитын гурим сахилгын асуудалнуудые бүри оролдосотой нэтэрүүгээр шиидхэхэ ёһотой.

Россин Федерациин ажалшад юһэдэхи табан жэлэй турша соо хэгдэхээр партиин хараалһан хүдэлмэриин программа амжалтатайгаар дүүргэлгын түлөө ехэ харюусалга даана гэжэ М. А. Яснов тэмдэглээ.

Мүнөө Россин Федераци СССР-тэ абтадаг нефтиин 80 гаран процентые, электрын элшэ хүсэнэй гурбанай хоёр хуби шахууе, нүүрһэнэй, буладай, орооһо тарянай, тоһоной, һүнэй хахадһаа ехые Эхэ орондоо үгэнэ. Россин Федерациин ажахын амжалтануудһаа бүхы совет экономикын ургалта, үйлэдбэриин ашаг үрын ба арад зоной баян дэлгэр байдалай хэм хэмжээн нилээд дулдыдаха байна.

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ, хүн зоной байдал ба соёл гэгээрэл улам дээшэлүүлхэ хэрэгтэ наймадахи табан жэлэй турша соо республикын туйлаһан амжалтануудые тодорхойлон тайлбарилха зуураа, элидхэлшэ иигэжэ мэдүүлбэ: байгша оной түрүүшын хахад жэлэй дүнгүүд — шэнэ табан жэлэй һайнаар эхи табиһанай эрхим жэшээ болоно. Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын оной даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн москвагайхидай, ленинградайхидай үүсхэлээр РСФСР-эй бүхы областьнууд, хизаарнууд ба автономито республиканууд дотор үргэнөөр дэлгэрээ.

Шэнэ табан жэлэй түсэб тушаа партиин XXIV съездын Директивэнүүд арад ниитын ажал ябуулгынь программа болоно. Россин Федерациин ажалшадай депутадуудай Соведүүд, тэдэнэй гүйсэдхэхэ зургаанууд, бүхы ажалшад, тэрэ программа дүүргэхэ хэрэгтэ эрхим һайн эмхидэл харуулха, зохёон байгуулхы үүсхэл гаргаха ёһотой.

Юһэдэхи табан жэлэй турша соо Россин Федерациин национальна доходые 40 тухай процентээр нэмээхэ гэжэ хараалагданхай. Промышленна үйлэдбэрилгэ энэ табан жэлэй хугасаа соо 44—47 процентээр нэмэхэ юм. Хүн зоной хэрэглэхэ эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилгые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ гэжэ хараалагдана. Эдэниие үйлэдбэрилэн гаргалгын хэмжээн нэгэ хахад дахин шахуу нэмэхэ.

Соведүүд хадаа предприятинуудай ажал ябуулгые залан ударидаха, хинан байлсаха эрхээ хүсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ, түхеэрэлгэнүүдые бүри үрэ ехэтэйгээр ашаглаха, хүдэлмэриин график бэелүүлхэ зэргэтэй гэжэ РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ хэлэбэ.

Съездын Директивэнүүдтэй зохилдуулан, республика дотор хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгын жэл соохи дундуур хэмжээн юһэдэхи табан жэлэй туршада 22 процентээр ехэ болохо ёһотой юм. Хүдөө ажахын продуктнуудые промышленна аргаар үйлэдбэрилгэ бүри ехэ дэлисэ хэмжээтэй болохо.

Юһэдэхи табан жэлэй туршада РСФСР дотор 315 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байранууд баригдахаар хараалагданхай. Энэмнай ямар ушар удхатайб гэхэдэ, Россин Федерациин хүн зоной үшөө дүрбэнэй нэгэн тухайнь болбосон шэнэ байрануудые абаха гү, али хуушан байрануудаа һэльбэн һайжаруулха болоно.

Шэнэ табан жэлэй турша соо бүхы залуушуулые дунда эрдэмтэй болгохо хэмжээ ябуулга бүрин бэелүүлэгдэжэ эхилхэ. Энэ хадаа политическэ, социальна угаа ехэ удха шанартай байха, дуратай мэргэжэлээ шэлэхэ, бэлиг шадабаряа эгээн һайнаар хэрэглэхэ үргэн ехэ арга боломжо залуушуулда олгохо байна.

РСФСР доторхи пенси абадаг 8 миллион шахуу хүнүүдэй пенсинь байгша оной июльһээ нэмэжэ эхилбэ.

Партиин XXIV съезд социалис хуули заршам, гүрэнэй журам ба ёһо гурим бэхижүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулһан байна. Эндэ Соведүүдэй үүргэ бүри ехэ болоно.

Соведүүдэй эмхидхэлэй хүдэлмэриие саашадань улам һайжаруулха, демократиин ёһо гурим хэлбэришэгүйгөөр сахиха, эдэнэй ажал ябуулгын онол, аргануудые улам нарижуулан һайжаруулха шухала тухай хэлэхэ зуураа, Россин Федерациин Соведүүдтэ мүнөө 1 миллион үлүүтэй депутадууд бии байна гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

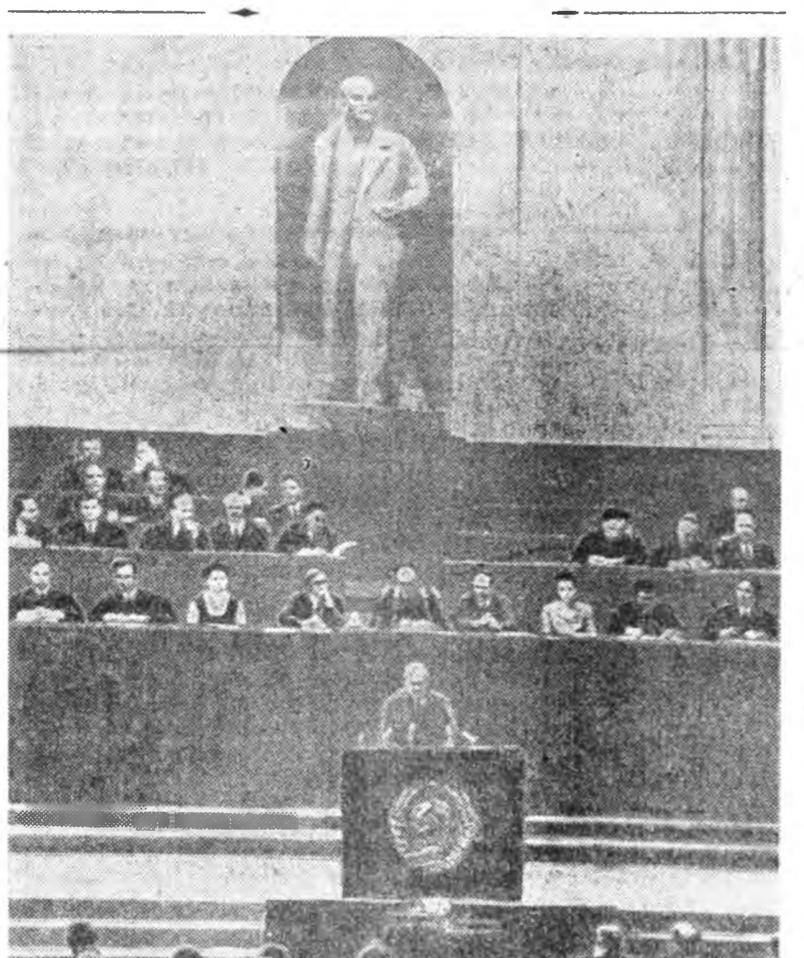
Партиин XXIV съезд депутадуудай нэрэ хүндые саашадань бүри ехэ болголгын, һунгагшадай үмэнэхи харюусалгыень дээшэлүүлгын аша туһада бүхы шатын Соведүүдэй депутадуудай статус, тэдэнэй түлөөлэлгэ ба эрхые, тэрэшэлэн депутадууд тушаа тушаалта нюурнуудай дүүргэхэ уялгануудые хуулиин гуримаар тодорхойлхо шухала гэжэ мэдэрһэн байна. Депутадуудай эрхэдэ хабаатай гурим тодорхойлходо, тэдэнэй хүдэлмэриие улам һайжаруулха хэрэгтэ туһа хүргэхэнь дамжаггүй.

Олониитын үргэн дэмжэлгэдэ түшэглөөл һаа, Соведүүдэй хүдэлмэри ашаг үрэтэй байжа болохо. Россин Федераци дотор Соведүүдэй дэргэдэ олониитын һайн дуранай миллион 500 мянга гаран эмхинүүд тогтоогдонхой, тэндэ 16 миллион үлүүтэй хүн хүдэлмэрилнэ...

М. А. Яснов түгэсхэл дотороо иигэжэ хэлэбэ:

Совет Социалис Республикануудай Союзай тогтоогдоһоор 50 жэлэй ойн гайхамшаг һайндэрые совет хүнүүд ерэхэ жэлдэ тэмдэглэхэеэ байна. Арадай засаг түрын эгээн демократическа зургаанууд болгошо Соведүүдэй аша туһые манай социалис оронои түүхэ, Совет засагай бүхы дүй дүршэл эли тодоор харуулна.

Россин Федерациин ажалшад Советскэ Союзай аха дүү арадуудай хамтын жагсаал дотор дабшан, түрэл Коммунис партияа, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедые тойрожо, бүрин нягтаар жагсаха, Советскэ Союзай Коммунис партиин түүхэтэ XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ ябадалда бүхы хүсэ шадалаа зорюулха, манай орон дотор коммунизм байгуулха арад бүгэдын хэрэгтэ зохихо хубитаяа оруулха байха.

МОСКВА. РСФСР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси. Кремльдэхи ехэ ордоной засаданиин зал соо.

ТАСС-ай фотохронико. Фототелеграфаар абтаба.

◆ ◆ ◆

Нүхэр М. А. Ясновой элидхэлээр июлиин 28-да үгэ хэлэлгэ эхилһэн байгаа.

КПСС-эй МГК-гай секретарь депутат **Л. И. Греков** иигэжэ хэлээ. Ниислэл, тэрэниие хүгжөөлгэ ба болбосон зохид болголго тухай манай парти, правительство саг үргэлжын оролдолго гаргадаг. Москвае хүгжөөхэ генеральна түсэб тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол энэ оролдолгые шэнээр харуулна. Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, Москвагай городской ба районно Соведүүд хүн зоной гэр байрые саашадань һайжаруулха, медицинскэ хангалтын хэмжээе дээшэлүүлхэ, материально-техническэ баазые хүгжөөхэ, хангалтын эмхинүүдые али болохоор нарижуулха гэхэ зэргын социальна иимэ шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ гол хүсэлэл оролдолгоёо зорюулна гээд үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ.

КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд Соведүүдэй үмэнэ шэнэ, харюусалгатай зорилгонуудые табина. Городууд болон районуудай ажахые үргэлжэдэнь хүгжөөхэ түсэбүүдые областиин, городской ба районно олон Соведүүд зохёожо байнхай. Үйлэдбэриин хэмжээе саашадань нэмээлгэтэй, ажалшадай байдал ба ажаһуудал һайжаруулгатай холбоотой гол шухала асуудалнууд эдэ түсэбүүдээр хараалагдаһан байна гээд партиин Челябинскэ обкомой нэгэдэхи секретарь депутат **М. Г. Воропаев** хэлээ.

Нютагай Соведүүдэй эрхэ ба уялгануудые үргэдхэлгэ арадай ажахын бүхы һалбаринуудтахи ажал хэрэгэй ямар байһанай түлөө тэдэнэй харюусалгые горитойгоор дээшэлүүлээ гээд Башкирай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ депутат **Ф. В. Султанов** мэдүүлээ.

Соведүүдэй хүдэлмэриин холын хараата түсэбүүдые зохёохо асуудалнууд тушаа Ленинградска ажалшадай депутадуудай областной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо депутат **Н. В. Филимонов** дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлээ. Өөһэдынгөө зүгһөө үүсхэл ехээр гарган холын хараата түсэбүүдые зохёохо талаар Соведүүдэй хүдэлмэри ашаяа харюулаа гэжэ бидэнэр тоолонобди гээд тэрэ хэлээ.

Тус тус экономическа районуудай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые түргэнөөр хүгжөөхын тулада Россин Федераци дотор хэдэ хэдэн научна центрнүүдые байгуулха тухай КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэри эрдэм наукые хүгжөөлгэдэ манай партиин ба правительствын угаа ехэ анхарал хандуулдаг байһые гэршэлжэ үгэнэ гээд СССР-эй Наукануудай академиин Алас-Дурна зүгтэхи научна центрэй президиумэй түрүүлэгшэ депутат **А. П. Капица** хэлээ.

Алас-Дурна зүгэй научна центртэ 11 институт хүдэлдэг, ойрын саг соо үшөө дүрбэн институт байгуулагдаха гээд үгэ хэлэгшэ мэдээсээ.

Депутадууд: **Г. А. Варакин** — Краснодарска крайгүйсэдкомой түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, **В. В. Пайщиков** — Горьковско «Красное Сормово» заводой электро-гагнууршадай бригадир, **Н. В. Даниленко** — РСФСР-эй Хүдөө ажахын министрэй нэгэдэхи орлогшо, **Р. Т. Краснова** — Оренбургын областиин Ратчинска сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, **Г. П. Богомяков** — КПСС-эй Тюменскэ обкомой секретарь, **В. И. Алексеев** — Камчаткын облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ, **Д. И. Филатов** — Смоленскэ облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ үдэшын заседани дээрэ үгэнүүдые хэлэһэн байна.

РСФСР-эй Верховно Соведэй сесси июлиин 29-дэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ.

(ТАСС).

• • •

МОСКВА. (ТАСС). РСФСР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси июлиин 29-дэ Кремль соо үглөөнэй 10 часһаа хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ.

Үглөөнэй заседаниин эхилхэдэ, Мандатна комиссиин элидхэлые тэрэнэй түрүүлэгшэ депутат **М. П. Трунов** хэһэн байна.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ ГОРОДОЙХИД ХАБААДАНА

Республикын колхоз болон совхозуудта халуун хаһа орожо ерэнхэй. Ниитын малда тэжээл бэлдэлгэ үдэр ерэхэ бүри үргэн далайсатай болошо байна. Энэ шухала хүдэлмэридэнь ямар туһаламжа үзүүлжэ байнат, саашадаа ямар хараа түсэбтэйбта гэһэн асуудалтайгаар ниислэлэй предприятинуудай эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, парторганизацинуудай секретарьнарта манай корреспондент хандаһан байна. Тэдэнэй харюу доро толилогдоно.

Прибор бүтээлгын заводой парткомой секретарь В. И. МАЯКОВА:

Ниислэлэй тэн багаар заводойнгай 170 хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд болон алба хаагшад дүрбэн бригада болон хуряалга, Прибайкалиин аймагай «Прибайкалец» колхоздо, Загарайн аймагай Тайлсын совхоздо ошожо, хоёр үдэрэй турша ажаллаа һэн. Кукурузын болон куузикугай талмайн бурьян үбһэ сэбэрлээ, набшаһата сиисэл суглуулаа. Бригада бүхэниие коммунистнууд, заводой хүтэлбэрилхы тушаалтад ударидаа һэн. Кадрнуудые бэлдэдэг таһагай начальник коммунист Ф. В. Бурдуковскиин бригадынхид Тайлсын совхоздо ажаллахадаа ехэ юумэ хэжэ, тэндэхи хүтэлбэрилэгшэдэй, малшад болон механизаторнуудай магтаалда, баяр баясхаланда хүртэһэн байна. Тэрэшэлэн заводоуправлениин партийна эхин организациин секретарь Г. Г. Жуковай хүтэлбэрилһэн бригада һайнаар ажаллаа.

Мүнөө заводой 400 хүдэлмэришэд тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ ажаллахаар республикын 7 ажахыда эльгээгдэхэнь. Тэдэнэй 50-ниинь өөһэдынгөө гол хүдэлмэри орхингүйгөөр хүдөөгэй механизаторнуудай мэргэжэл шудалһан байха. Хүтэлбэрилэгшэдөөр заводой мастернууд, бригадирнар, цехүүдэй начальнигуудай орлогшонор — бултадаа тооной коммунистнар томилогдоо.

Хүдөө гараһан зонойнгоо хүдэлмэри шалгаха, тэндэхи байра байдалдань туһалха, культурна эрилтыень хангаха гэхэ мэтэ асуудалнуудаар тусхай хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай.

Металл хэрэгсэлнүүдые гаргадаг Кировэй нэрэмжэтэ заводой парторганизациин секретарь М. И. ПАВЛОВ:

Предприятиимнай коллектив багахан юм. «Пригородный» совхоздо шефскэ туһаламжа үзүүлнэбди. Өөһэдынгөө хүсөөр тэндэ хоёр гектарта помидор таряад, тэрэнэйнгээ хойноһоо харууһалнабди. Бүри һаяхан ошожо ерээбди, ургасань яһала һайн, сэбэршье.

Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлхөөр 3 хүдэлмэришэдөө (хоёрынь коммунис ажалай ударнигууд юм) эльгээгээд байнабди. Үшөө 2 хүн үглөө мүнөө ошохонь. Саашадаа город шадархи ажахынуудта субботник, воскресник хэжэ, үбһэ тармалга, һүрилэлгэдэнь туһалхаар хараалнабди.

Железнодорожно районой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой секретарь Ф. М. СЕРЫШЕВА:

Ниитын малда тэжээл бэлдэлсэхын тулада районой предприятинуудһаа мүнөө үедэ 840 хүн ошоод байна. Яруунын аймагай колхоз, совхозуудта ЛВРЗ-һээ 252 хүдэлмэришэд, авиационно заводһоо Баргажанда — 100, Хурамхаанай аймагта 200 хүн ажаллажа эхилээ. Тиихэдэ автоһургуулиһаа 40 хүн Түнхэнэй аймаг, прибор бүтээлгын заводһоо 40 хүн Онохойн совхоздо хүдэлнэ.

Эдэнэр бүлэг, бригада болгогдон бүридхэгдэнхэй, хүтэлбэрилэгшэдөөр гол түлэб коммунистнууд, үйлэдбэриин командирнууд томилогдонхой. Яруунын, Баргажанай, Хурамхаанай аймагуудта ЛВРЗ-һээ, авиационно заводһоо тусхай түлөөлэгшэд ажахынуудаар ябажа, тиишэ эльгээгдэһэн хүдэлмэришэдэйнгөө ажал хэрэгээр һонирхожо байха юм. Эдэ нүхэдтэй заводой дирекцидэ, партийна комитедтэ тусхай хөөрэлдөөн болоо, захяа заабари үгтөө. Хүдөө эльгээгдэһэн зонойнгоо хүдэлмэреэр хододоо һонирхожо, туһалжа, культурно-ажаһуудалайнь эрилтые хангажа байхыень ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ, партийна организацинуудта КПСС-эй райком, райгүйсэдком дурадхаһан байна.

Энэ ерэхэ субботодо, амаралтын үдэр районой 1500-аад хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад, Прибайкалиин, Загарайн аймагуудай колхоз, совхозуудта ошожо, үбһэ хуряалга, сенаж даралгада хабаадалсаха, мүн бусадшье хүдэлмэридэнь туһалха юм.

КПСС-эй БА АСС-ай ДЕЛЕГАЦИНУУДАЙ ХООРОНДОХИ ХЭЛСЭЭН

КАИР. (ТАСС). ОАР-та ошоод байһан КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев түрүүтэй КПСС-эй делегациин ба Араб социалис союзай (АСС) Генеральна секретариин гэшүүн дүүргэгшэ Азиз Ситки түрүүтэй АСС-ай делегациин хоорондо Александрида июлиин 27-до хэлсээнүүд эхилээ.

КПСС-эй ба АСС-ай хоорондохи харилсаануудта хамаатай хэдэн олон асуудалнууд хэлсээнүүдэй үедэ зүбшэгдэнэ.

Комсомолой бүхэсоюзна...

Гусиноозёрск хотодо баригдажа эхилһэн ГРЭС комсомолой бүхэсоюзна габшагай барилга гэжэ соносхогдоо һэн. Тэрээндэ зорюулагдаһан митингһээ репортаж газетымнай хоёрдохи хуудаһанда уншагты.

Колхоз ба хүдэлмэриин хүсэн

Ажалай нөөсэ, хүдэлмэриин хүсые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ гээшэ СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ шэнэ табан жэлэй шухала зорилгонуудай нэгэн болоно гэжэ КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо заагданхай.

Энэмнай илангаяа хүдөө ажахыда сэхэ хабаатай бшуу. Юуб гэхэдэ, промышленностьтай жэшэбэл, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хүдэлмэриин хүсэн үшөөл һанаһанда хүрэжэ һайнаар хэрэглэгдэнэгүй ха юм даа.

Колхозуудые абаад үзэхэ болоо һаа, һүүлэй жэлнүүдтэ эндэ колхознигуудые ниитын ажалда үргэнөөр хабаадуулха, хүдэлмэриин хүсэ дүүрэнээр хэрэглэдэг болохо талаар зарим тэды юумэн хэгдээ.

Тиигэбэшье бии байһан һайн жэшээнүүдэй хажуугаар олонхи колхозуудта ажалай нөөсэ, хүсэн гүйсэдөөр хэрэглэгдэдэггүй, энэ талаар арга боломжын үшөөл ехэ байһан тухай тогтожо хэлэхэ хүсэл түрэнэ.

Юһэдэхи табан жэлдэ колхозуудта хүн зониие ниитын үйлэдбэридэ үргэнөөр хабаадуулжа, хүдэлмэриин хүсэ дүүрэн хэрэглэжэ шадаа һаамнай, 1971—1975 онуудай туршада ажалай бүтээсые 37—40 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн зорилго амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэ байна.

Манай республикын олохон ажахынуудта хүдэлмэриин халуун хаһада хүн зон дуталдана гэһэн шууяан ходол болодог гээшэ. Нээрээшье зарим нэгэн колхозуудта үбһэ, таряа хуряалгын үедэ өөһэдынь хүн зон, хүдэлмэриин хүсэн дуталдадаг ааб даа. Үнэндөө олонхи ажахынуудта хүдэлмэриин хүсэ дүүрэнээр хэрэглэжэ шадаа һаа, энэ талаар ажалай нөөсэ, арга боломжо нилээд ехэ бшуу.

Зай хараад үзээл даа. 1969 ондо һайндэр, амаралтын үдэргүйгөөр хамта 305 хүдэлмэриин үдэр байгаа. Харин тиихэдэнь, тэрэ жэлдэ ажал хэжэ шадаха хүн бүхэн дунда зэргээр 220,8 үдэр соо ниитын үйлэдбэридэ хабаадалсаһан байна. Иигээд ерэхэдээ, һайндэр, амаралтын үдэр тоолонгүйгөөр, колхозник бүхэн жэл соо 80 гаран үдэртэнь миин байһан болоно бшуу. Ондоогоор хэлэбэл, колхозуудта хүдэлмэри хэжэ шадаха хүн бүхэн ниитын ажалда булта адляар хабаадалсанагүй гээшэ.

Хэрбээ ажал хэжэ шадаха колхозник бүхэнэй ядахын сагта жэлдээ 270 үдэр хүдэлөөд байгаа һаань, республика дотор бүхыдөө 6,4 мянган хүнэй хүдэлһэнэй шэнээн ажал нэмэжэ бүтээгдэхэ бэлэй. Тэрэшэлэн колхозуудтамнай алар 4 мянган эрэгтэй, эмэгтэй гэшүүд ниитын үйлэдбэридэ оройдоо хабаадаагүй ха юм.

Эдэ бүхы хэрэглэгдээгүй үлэһэн хүдэлмэриин хүсые үйлэдбэридэ ашаглаа һаа, гансахан колхозуудта 31—32 процентээр ехэ продукци абтаха байгаа бшуу.

Энээнһээ гадна, ажалай бүтээсын дээшэлһэнэй, эдеэ хоолой зүйлнүүдэй ехээр абтаһанай ашаар колхозник бүхэн ажалайнгаа түлөөһэндэ 256 түхэриг нэмэжэ абаха зэргэтэй һэн. Тиигэжэ энээнһээ гансашье ниитын үйлэдбэри ашаг үрэ ехэтэйгээр хүгжөөгдэхэ бэшэ, мүн колхозой гэшүүн бүхэнэй ажаһуудал баян дэлгэр, болбосон һайн болохо байна.

Колхоз бүхэндэ ажалай хүсые жэл соо зүбөөр, жэгдэ һайнаар хэрэглэхэ гээшэ тон шухала.

Теэд юун дээрэһээ, ямар шалтагаанһаа хүдэлмэриин хүсэн дүүрэнээр хэрэглэгдэнэгүйб? Манай һанахада, ниитын үйлэдбэридэ хабаадаһанайнь түлөө хүнүүдые бодотоор урмашуулжа шадагданагүй, хүдөөдэ хамһабариин промышленна предприятиин үсөөн дээрэһээ иимэ юумэн болоно. Тэрэшэлэн хүдөөдэ хабарай тарилга, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ, таряа хуряалгын үедэл олонхи хүн зон хүдэлөөд лэ, бэшэ тээнь мүртэй ажал хэнэгүй (малшадһаа бэшэн) ха юм. Хэрбээ 1969 ониие абажа үзэхэдэ, республикын колхозуудта июль соо бүхыдөө 39,8 мянган хүн хүдэлөө, харин декабрьда оройдоол 29,3 мянган хүн ажаллаа. Иигээд ерэхэдээ, хүн зоной хүсые үбэлдөө суглуулжа нөөгөөд, зун ургаса хуряалгын үедэ бултыень гүйсэд хэрэглэхэ аргагүй һэн хойнонь. хүн зоноо жэлэй дүрбэн сагта нэгэ жэгдэ һайнаар хүдэлгэхын түлөө оролдохо байна.

Хүн зоной зун, намарай үедэ хүдэлөөд лэ, бэшэ тээнь миин байха ушарые үсөөрүүлхын тула юу хэхэ, ямар арга хэрэглэхэ гээшэб?? Эндэ хоорондоо хуу холбоотой, бэе бэеһээ дулдыдаха хэдэн хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ хэрэгтэй. Эндэ бүхы колхозуудта тиимэ юумэ хэхэ ёһотой гэжэ бэлэн заабари үгэхын аргагүй. Ажахы бүхэнэй нютагайнь байгаалиин эрхэ байдал, экономикынь арга шадалые, таряалангайнь газарай хэмжээ, ямар адууһа мал үсхэбэрилдэгыень, хүдэлмэриинь хэр оньһоржоруулагдаһые хараада абалсажа, тодорхой хэмжээнүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэй. Энээниие зүбөөр хэрэглэжэ шадаа һаа, колхознигууд жэлэй дүрбэн сагта ниитын үйлэдбэридэ жэгдээр хабаадуулагдаха, ажалай бүтээсэшье дээшэлхэ зэргэтэй.

Колхоз, совхозуудта хамһабариин промышленна үйлэдбэри, олзоборилго саашаданъ хүгжөөхэ, түрүүшын ээлжээндэ барилгын модо бэлэдхэхэ, өөһэдын түүхэй эдээр зоной хэрэглэмжын эд бараа гаргаха предприятинуудые бии болгохо, тиигэжэ хүдөөдэ хүдэлмэриин хүсые жэл соо дүүрэнээр ашаглаха арга олгохо гэжэ съездын Директивэнүүд соо хэлэгдэнхэй.

Гэхэтэй хамта, республикын колхозуудта хүн зоной олоороо сүлөө байһан үедэ тэдэниие хүдэлгэхөөр хамһабариин үйлэдбэри, олзоборилгын предприяти ёһоор эмхидхэгдэнэгүй. Шэнэ табан жэлдэ хамһабариин тиимэ предприяти, мастерскойнууд колхозуудта олон баригдаха ёһотой. Энэнь ажахынуудта, колхознигуудташье ашаг үрэтэй байхал.

Гэшүүдые зүбөөр урмашуулдаг болоогүй һаа, хүдэлмэриин хүсэ һайнаар, ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэнь бэрхэтэй. һүүлэй жэлнүүдтэ колхознигуудай ажалай түлөөһэн нилээд ехэ боложо байна. Тиигэбэшье совхозуудайхиһаа үшөөл гээгдэжэ ябана. 1969 ондо колхозуудта хүнэй ажалай түлөөһэн совхозуудайхиһаа 17,2 процентээр доошоо байһан, харин совхозуудта хүдэлжэ байһан хүнүүдэй ажалай түлөөһэн промышленна предприятинуудайхиһаа 67 процентээр доошоо байгаа.

Үнэндөө хүдөө ажахыдахи ажал хүдэлмэри промышленностиин олонхи һалбариинхиһаа хүшэр хүндэ бшуу. Колхознигууд ехэнхидээ үбэлэй хүйтэндэ, зунай халуунда, һоно батаганаан, шорой тооһон соо хүдэлдэг ха юм. Энээнһээ боложо, түлөөһэнэйнгөө бага байхада колхознигуудай ажалай эдэбхи бага, ниитын ажалда хабаадалсалгань үсөөн байна гэжэ һанагдана. Мүн энэл ушарһаа боложо хүдэлмэришэд, илангаяа залуушуул хүдөөдэ тогтоногүй, абаһаар город тээшэ тэгүүлнэ.

Мүнөө олонхи колхозууд экономикынгоо талаар шанга шадалтай болоо. Хүдэлжэ байһан хүнүүдэйнгээ ажалай түлөөһые совхозуудай хэмжээндэ хүргэхэ, тиигэжэ зоноо һайнаар урмашуулха гүйсэд аргатай. Энээниие бэелүүлжэ шадаа һаа, хүн зонойнь эдэбхи хэшээл эрид дээшэлжэ, ниитын үйлэдбэридэ олоороо үргэнөөр хабаадаг болохо, юһэдэхи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ байна.

Ф. УШНАЕВ,
СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин таһагай Буряадай филиалай хүдэлмэрилэгшэ.

КОМСОМОЛОЙ БҮХЭСОЮЗНА...

Россие электрификацилха гэһэн Ленинскэ түсэбэй ёһоор мүнөө Днепр, Волго, Енисей, Ангар болон бусад ехэ ехэ мүрэнүүд дээрэ электрын элшэ хүсэ ехэтэй электростанцинууд баригдажа, ашаглалгада үгтэһэниинь мэдээжэ. Электрын элшэ хүсэ татаха мантан томо бахананууд мүнөө Эхэ ороноймнай нютаг, хизаар бүхэндэ үдэрһөө үдэртэ олошорно. Тэрэ бахананууд манай Байгал шадар ерэһээр үнишье болоогүй. Тиихэдэ Гусиноозёрск хотодо баригдажа эхилһэн Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй томо электростанцинуудай нэгэн дээрэ хэлэгдэһэн үгэнүүдые гэршэлжэ үгэнэ. Тус станциин элшэ хүсэн манай республикын предприяти, колхоз, совхозуудые электрын галаар хангахаһаа гадна, хүршэ областьнуудта дамжуулагдаха холын хараата түсэбтэйл. Энээндэ зорюулагдаһан олон зоной хабаадалгатай митинг 1971 оной июлиин 26-да үнгэрэгдэбэ. Хорин табан метр үндэртэй модондо Улаан туг далбажа, энэ үдэрһөө комсомолой бүхэсоюзна габшагай барилгын эхилһые республика доторнай соносхобо ха юм. Ажалай шэнэ орьёл өөдэ залуушуулые уряалһан энэ тугые барилгын электрослесарь Владимир Елисеев, кадрнуудай таһагай инспектор Анна Эпова, комсомолой XV съездын делегат Иван Павлов гэгшэд ирагуу гоё хүгжэмэй аялга доро аалиханаар өөдэнь үргэжэ, хүн бүхэнэй шарайда баярай тэмдэг үзүүлнэ.

Гусиноозёрскын ГРЭС-ые комсомолой бүхэсоюзна габшагай барилга болгон соносхогдоһондонь эндэхи найман зуугаад барилгашан бүришье һаа омог баяртайнууд.

— Иимэ ехэ үндэр нэрэ зэргэ маанадай хэхэ хүдэлмэриие бүри харюусалгатай болгобо. Тиимэһээ ажал хүдэлмэридөө хам ороходоо, бүхы хүсэ шадал, эрмэлзэл оролдолгоёо улам эршэтэй, габшагай болгохоор эрмэлзэхэ, оролдохо болонобди, — гэжэ ГРЭС-эй барилгын управлениин начальник А. Д. Абраменко хэлээ.

Наймадахи табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэлсэжэ, Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан шулуушадай бригадир Владимир Засухин трибуна дээрэһээ иигэжэ мэдүүлээ:

— Бидэнэр барилгашад энэ үндэр нэрэ зэргэеэ дээрэ үргэжэ ябаха уялгатайбди. Тиихэшье ёһотойбди. Манай дунда үндэр бүтээсэтэ ажалаараа суурхаһан түрүүшүүл олон. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, нэн түрүүн модошо дархад Виктор Рупышев, Анатолий Новиков, шулуушан Виктор Мун, жолоошон Владимир Колесник, слесарьнүүд Бабасан Дармаев, Виктор Винокуров болон бусад болоно. Эдэнэрэй нэрэ барилгашадай Хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшэгдэнхэй. Саашадаашье барилгын түрүүшүүлэй нэрэ олошорхонь лабтай.

Хэдэн үгөөр хэлэхэдэ, шэнээр баригдажа байһан Гусиноозёрскын ГРЭС-эй барилгада хабаадалсажа эхилһэн комсомол, залуушуул энэ үдэрһөө ульгам бэрхээр ажал хүдэлмэреэ хэжэ, комсомолой бүхэсоюзна габша[гай ба]рилгые хурдадхалсахаар бэеэ зэһэн[...] хыень харахада угаа урматай, бая[...] байгаа һэн.

Л. СЛЮНК[...]

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Митингы[н ...] ВЛКСМ-эй Сэлэнгын райкомой се[кретарь] Г. Галсанов ГРЭС-эй барилгын комс[омолой] комитедэй секретарь Е. Лаврентьевтэ [...] навт Юрий Гагаринай бюст барюулжа [...]

Е. ЗАХАРОВАЙ ф[ото].

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СОЦИАЛЬНА ТЭДХЭМЖЫН ЭМХИ ЗУРГААНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ СССР-эй ОРДЕН БОЛОН МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Ажалшадай социальна тэдхэмжын хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ амжалта туйлаһанайнь түлөө иимэ хүнүүдые шагнаха гэбэл:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Зорина Лидия Степановнае — Улаан-Үдэ хотын Советскэ районой социальна тэдхэмжын таһагай ахалагша инспектор.

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Пискунова Александра Кирилловнае — Бүхэроссиин харадаггүйшүүлэй бүлгэмэй Улаан-Үдын һуралсал-үйлэдбэриин предприятиин хүдэлмэришэн.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1971 оной июлиин 21.

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНА[...]

Үгэдөө хүрэбэ

Львовско-Волынска бассейнэй горнягууд жэлэйнгээ социалис уялгануудые үлүүлэн дүүргээ. Тэдэнэр түсэбһөө гадуур 360 мянган тонно нүүрһэ үлүү ехээр гаргаһан байна. Нүүрһэнэй өөрынь үнэ хямдаруулһанай ашаар 765 мянган түхэригэй мүнгэ зөөри үлүү алмагдаа.

Предприятида шэнэ техникэ хэрэглэһэнэй ашаар иимэ амжалта туйлагдаа. Червоноградска шахтада шэнэ техникэ [...]лэгдэжэ, гол ажалнуудынь һожоруулагдаа. Социалис [...] Герой Анатолий Акимов, Гр[...] Сирота, Николай Школярен[ко] шэдэй даадаг бригаданууд [...] 87» маркын түхеэрэлг[...] ашаар үдэр соо мянган [...] нүүрһэ малтан гаргана.

(ТАСС-ай ко[рр.])

Сокаль, Львовско област[ь].

«Зүүнэй зүүн зүгтэ»

Баруун Сибириин номой хэблэлэй гаргаһан мүнөө үеын Япон тухай ном «Зүүнэй зүүн зүгтэ» гэжэ нэрлэгдэнхэй. Номой автор поэт И. Фоняков наранай гарадаг орондо хахад жэл шахуу байжа, хүдэлмэришэдтэй, загаһашад болон эрдэмтэдтэй, студентнэр болон промышленнигуудтай, литература, искусствын ажал ябуулагшадтай уулзажа хөөрэлдэхэһөө гадна, ехээр аяншалаа. Мэдээжэ [...]лист — уласхоорондын шэ[...]шэ В. Маевский номой [...] бэшэхэдээ иигэжэ зааһан [...] «Энэ ном ондоо орондо түрүү[...] хеэ ошоһон хүнэй һанал [...] зүбөөр гэршэлэн харуулаа», [...] соо фотографинууд бии.

ТАСС-ай [...]

Новосибирск.

Монгол ханинарай бэлэг

Монголой Арадай Республикын бэрхэ һиилүүршэдэй бүтээһэн зүйлнүүд зүүн зүгэй арадуудай искусствын музейн фондо табигдаа. МНР-һээ СССР-тэ байдаг посольствын советник Б. Дашцэрэн июлиин 23-да 35 зураг, скульптура, графическа бүтээлнүүдые МНР-эй культурын министерствын, монгол уран зураашадай холбооной зүгһөө музейдэ бэлэг болгон үгөө.

Эдэ бүтээлнүүд Москвада СССР-эй уран зурагай академи[йн вы]ставкэдэ табигдаһан юм. Т[...] дунда У. Ядамсурэнэй, Н. [...]мэй, Д. Амгаланай, Б. Одоно[й] бусад элитэ уран зураашада[й] тээлнүүд бии.

Музейн директор И. А. [...]феев бэлэг үгэһэнэйнь түлө[ө ...] гол ханинарые үнэн зүрх[...] амаршалба.

(ТАСС-ай корр.)

Москва.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Яруунын аймагай «Комсомольский» совхозой түрүү адуушадай нэгэн Дагба Сиденович Дашидоржиев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТЕПЛИЦЫН ЭЗЭД

Город болон хүдөө нютагуудай улад зоной нягта холбоо барисаатайгаар ажаһуудагынь хэндэшье эли ааб даа. Городойхидой шухала хэрэгтэй эд бараагаар, эдлэл хэрэгсэлээр хүдөөгэй ажалшадые хангахадань, малшад, таряашад гол түлэб эдеэ хоолой зүйлнүүдые абажа, ашыень харюулжа байдаг лэ.

Городто дүтэ шадар оршодог ажахынууд теплицэ баряад, үгэрсэ, помидор, мүн огородой бусад эдеэ ургуулан, эртэ хабарһаа эхилээд горпищеторгын бааза, магазинуудта тушаажа, промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэдые, алба хаагшадые хангадаг. «Улаан Оронго» колхозой теплицын ажалшадай энэ талаар хэжэ байһан ажал хэрэгые тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Зүүн-Оронго... Арочна 11 теплицын эндэ баригдаһаар арбаад жэл үнгэрөө. Тэрэ гэһэнһээ хойшо ургасаар тулюуршье, мүн тиихэдэ хотоймо баяншье жэлнүүд тэдэнэртэ тохёолдоһон байха. Зүгөөр огородшод ургасын муу байхада урмаа хухарангүй, урда жэлэйнгээ дутуу дундые, алдуу эндүүгээ усадхан зайсуулжа, зориһондоо хүрэһэн байха юм.

Буряадай хүдөө ажахын институт дүүргэһэн агроном коммунист Зинаида Павловна Батуевагай огородшодой бригадые хүтэлбэрилжэ эхилһэнһээ хойшо эбтэй эетэй энэ коллективэй амжалта һураггүй нэмээ гэжэ нютагайхидынь хэлсэдэг. Үнгэрһэн табан жэлдэ теплицын ажалшад даабаряа үлүүлжэ, түсэбһөө гадуур хэдэн зуугаад центнер үгэрсэ тушааһан байна.

Энэ коллективтэ габшагай ажалай жолоо бахим шангаар бариһан хүнүүд олон. Жэшээлхэдэ, Гарма Ринчинова, Дугарма Бимбаева, Цырен-Ханда Базарова, Бадма-Ханда Ринчинова, Пунцэк Цыремпилова болон бусадые энэ талаар дурдажа болоно. Мүнөө Гарма Ринчинова, Дугарма Бимбаева тус бүридөө 65—45 центнер үгэрсэ гүрэндэ тушаагаад, түрүү һуури эзэлжэ ябанад.

Гэбэшье урда жэлнүүдтэ теплицын ажалшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илажа гараһан Пунцэк Тогочиевна Цыремпилова тухай хөөрэхэ хүсэлэнтэйб. 7 жэлһээ үлүүтэй саг соо эндэ хүдэлхэдөө, агротехническэ ёһо гуримуудые зүбөөр баримталан, дүрбэлжэн метр талмай дээрэһээ 28—33 килограмм ургаса хуряажа, наймадахи табан жэлэй даабари нилээд үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Иигэжэ бусадһаа шалгарма һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө парти, правительствамнай Пунцэк Тогочиевна Цыремпиловае Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаа.

— Байгша ондо манай коллектив 870 центнер үгэрсэ хуряажа, гүрэндэ худалдаха түсэбтэй. Теэд мүнөө 350-яад центнер тушаагаад байнабди, — гэжэ бригадир Зинаида Павловна Батуева хэлээд, халта дуугай байһанай һүүлээр, хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ:

— Зүгынүүдэй аша туһаар лэ ургасамнай үрэжүүлэгдэжэ, түргөөр эдеэшэдэг гээшэ. Юрэдөө, сагай уларилай эрид һэлгэлтэ хубилалтаһаа болоно юм гү, һүүлэй үедэ үгэрсэ муугаар, ехэл удаанаар эдеэшэдэг болоод байна. Тиибэ ябашье, жэлэйнгээ уялга сентябриин һүүл багта бэелүүлжэ, 61 мянган түхэригэй сэбэр ашаг олзо абаха аабзабди.

«Улаан Оронго» колхозой огородшодой үнэн шударгы, оролдосо хэшээлтэй ажалые харахада, тэдэнэй абаһан уялгаяа дүүргэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

Улаан-Үдын аймаг.

ПЕКИНЭЙ ВАШИНГТОНТО[...]

КНР-эй премьер Чжоу Энь-лайн. США-гай президентын туһалагша Киссинджерэй хоорондо һаяшаг Пекиндэ хөөрэлдөөнүүд болоо гэжэ мэдээсэгдээ һэн. Эдэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ Чжоу Энь-лай США-гай президентын Хитадта ерээд ошохыень КНР-эй правительствын зүгһөө уриһан, Никсон тэрэ уряалыень зүбшөөн абаһан байна.

Никсон американ телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ, Пекин ошохо болоһоноо «эб найрамдалай аша туһада зорюулагдаһан ябадал» гэжэ нэрлээ. Хараалагдаһан уулзалгын үг зорилгонь «КНР-тэй шэнэ харилсаа тогтоолго» болоно гэжэ мэдүүлээд, энэ алхам «манай хуушанай ханинарта хохидол ушаруулхагүй. Ондоо орондо яашье эсэргүү шэглүүлэгдэхэгүй» гэжэ нэмэбэ.

Никсонэй энэ мэдүүлгэ Вашингтоной «амгалан ёһоной» хараа шугамай гэршэ болоно гэжэ США-гай правительстватай дүтэ харилсаатай тушаалтадай зүгһөө ехээр дэмжэгдэн дамжуулагдана. Гэхэ зуура, США-гай засаг баригша бүлэгүүдэй үгэ хэрэг хоёрын хоорондоо ехэ илгаатай байдаг. США үнэндөө Индохитадтахи эзэрхэг түримхэй дайгаа үргэлжэлүүлнэ, Израилиин хархисуудые дэмжэнэ, Европодохи түгшүүрилтэ байдал һуларуулха ябадалда һаад хэнэ. Пекинтэй харилсаа холбоое коммунизмда харша хорото муухай хараа бодолой үргэлжэлэл мүн гэжэ США-дахи олохон хүнүүдэй тоолодог байһаниинь дэмы бэшэ.

США-гай президентын ерэхэеэ байһан тушаа түсхай ажаглалтанууд Хитадта тунхаглагданагүй. Империализмда эсэргүү хардалганууд, империализмда эсэргүү арадуудай тэмсэлые дэмжэхэ тухай гоё гоё найдуултанууд хэлэгдэһээр. Гэхэтэй хамта, Совет орондо харша политика, империализмда эсэргүүсэгшэ революционно хүсэнүүдэй нэгэдэл һандаргаха политика бэелүүлэгдэжэ байнхай.

Хитад-американ нюуса хөөрэлдөөнүүд, КНР-тэ США-гай президентын айлшалха тухай хэлсээн, уласхоорондын оршон байдалай хүгжэлтэдэ энэ ябуулгын ушаруулжа магад хойшолонгууд—эдэ бүгэдэ дэлхэйн хэблэлэй хуудаһануд дээрэ ехэ ярилдаа үүсхэбэ. Дэлхэйн зарим бүлэг хүнүүд хитад-американ харилсаа холбоондохи иимэ хубилалтын боложо байһан тушаа мэдээсэлые ехэ сошордолто һонин гэжэ угтаа.

Энэнь юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, политическэ бодото һанаашалгануудайнь хооһон номнолоор далдалагдадаг оронууд тухай, декларацинууд ба мэдүүлгэнүүдэйнь үнэнтэ политическэ хараа бодолдонь ходоодоо шахуу ехээр зүришэдэг правительствануд тухай хэлэгдэнэ. Американ империализмтай эбсэшэгүй, эрид шууд тэмсэхэ тухай, Никсонэй правительствые унагааха гэжэ Пекинэй ходо уряалдаг тухай, мүн США нюуса далдагүйгөөр КНР-тэ бойкот соносходог, Тайваньдахи Чан Кай-шин гурим ёһые дэмжэдэг байһаниинь мэдээжэ.

Хэблэлдэ, гүрэнэй ба ниитын ажал ябуулагшадай хэлэһэн үгэнүүд дотор Вашингтонтой Пекинэй хэһэн харилсаа холбоон тушаа олон янзын һанал бодол элирхэйлэгдэнэ, элдэб янзын, олонхидоо ондо ондоо сэгнэлтэнүүд үгтэнэ.

КНР США хоёрой хоорондын харилсаанай заһаржа магад байһан тушаа сэдьхэлээ ханаһан һанамжанууд хэлэгдэнэ. Гэхэ зуура, сэдьхэлээ ханалгын шалтагаанууд тон олон янзын байна.

КНР-эй оршон байһые Вашингтоной зүгһөө мэдэрһэн ябадал бодото байдалые хараада абаха шэглэлтэй хубилалтын США-гай захиргаанай политикада болоһоной тэмдэг мүн гэһэн һанамжануудшье хэлэгдэнэ. Пекиндэ ерээд ошохыень Никсониие уриһан уш[ар] хэдэ хэдэн капиталис гүрэнүүдтэй, илангаяа США-тай ойртолсоһоной үндэһөөр уласхоорондын оршом соо онсо байдал эзэлхэ гэжэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй эрмэлзэдэг байһые гэршэлнэ ха гээд мүн лэ тэмдэглэгдэнэ.

Коммунизмда харша хархис бүлэгүүд империализмда эсэргүү хүсэнүүдэй нэгэдэл задаргаха, дэлхэйн социалис оронуудай байдал һуларуулха гэдэг бодомжонуудаа хитад-американ харилсаантай холбоно.

США-гай эгээн хархис хэблэл президентын Пекин ошохо болоһые коммунизмда харша хорото зорилгонууд ба хүсэл эрмэлзэлһээ эшэ үндэһэтэй гадаадын политическэ мэхэтэ ябуулга мүн гэжэ сэгнэнэ. Жэшээлхэдэ, «Нью-Йорк дейли ньюс» тон убай һэнгэргүйгөөр иигэжэ бэшэбэ: «Бидэнэй найдаһанай ёһоор, тэрэ (президент Никсон) улаан Хитад улаан Росси хоёрые тухираһан зүришэлдүүлхэ холын хараата маккиавелиевскэ мэхэтэ политика баримталан бэелүүлнэ».

США-гай «ехэ хэблэлэй» органууд Вашингтоной стратегиин шэглэл тухай дан сэхэ руунь бэшэшье һаа, яһала ойлгохоор тодор[х]ойлон тайлбарилна. Сагаан байшан Пекинэйшье, Вашингтонойшье таарaлдадаг хүсэл эрмэлзэлые—өөрын онсо бодомжотойгооршье һаа—СССР-тэ, тэрэнэй гадаадын политикада ямаршьеб «нүлөө» үзүүлхын тула хэрэглэхые хүсэһэн байгаа гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетэ тэмдэглэнэ. Никсонэй Пекин ошолго «американ дипломатидахи хубилалтын эхин» болохо, «хитад хүтэлбэрилэгшэд иимэ хэрэгтэ таарахаар ханинар болохо» гэжэ баталан хэлэдэг Вашингтоной тушаалта нюурнуудай һанамжануудые «Нью-Йорк таймс» дурдана. Пекинтэй Вашингтоной байгуулжа байгаа мүнөөнэй харилсаа холбоон «Хитадайшье хүсэл эрмэлзэл, тэрэнэй бодото арга боломжонуудшье Америкын хүсэн ба нүлөөндэ аюул тохёолдуулхагүй, бодото аюул Москвагайл зүгһөө тохёолдохо гэһэн стратегическэ шиидхэбэриин үрэ дүн болоно» гэжэ «Нью-Йорк пост» мэдүүлбэ.

Пекинэй уряал Никсонэй һунгалтын урда тээхи тэмсэлдэнь туһа дүхэм болохо, Урда Вьетнамай Революционно саг зуурын правительствын амгалан ёһоной шэнэ үүсхэлдэ бодомжотойгоор хандаха һэмди, Вьетнамда США-гай хэжэ байгаа муу муухай дайе болюулха һэмди гэдэг олониитын эрилтэһээ хулжан зайсалгадань тэрээндэ туһалха байха гэжэ США-гай буржуазна хэблэл бэшэнэ.

Баруун Европын буржуазна хэблэлэй ажаглалтанууд дотор Вашингтоной ба Пекинэй ябуулгые дэмжэһэн һанамжануудай хэлэгдэхын хажуугаар, Вашингтоной өөрынгөө хэрэгүүдые сэрэгэй-политическэ бүлэглэлнүүдэй талаар «союзнигуудаа» хохидолдо оруулан шиидхэлгэһээ, Хитадтай ойртолсоһон хэбэртэй болоод, тэдэнээ хэрэгсээнгүй гарахаһаа тунхарихагүй байһантайнь дашарамдуулан, һанаата болоһон ушарнуудшье үзэгдэнэ. Энэ ушарта Вашингтон ба Пекинэй хоорондын үзэл сурталай арсалдаан хоёр талаһаа хойшолуулагдаа, националис хүсэл эрмэлзэлынь буляа гэжэ Лондоной «Таймс» тэмдэглэнэ. Баруун Германиин хэблэлдэ баруунай тала баридаг Шпрингерэй концернын тон хархис газетэнүүдэй хүхюутэй мэдээсэлнүүдэй хажуугаар, бүгэдые зонхилхо гэдэг США-гай хүсэл эрмэлзэл тухай тэмдэглэгдэнэ, Вашингтоной шэнэ ябуулга «дундуур зиндаагай оронуудта хохидол ушаруулна» гэжэ заагдана.

Хитад-американ харилсаа холбоон уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые һуларуулгада, эб найрамдал бэхижүүлгэдэ туһалһай гэжэ дэлхэйн арадууд хүсэнэ гэжэ дэлхэйн түрүү үзэл бодолто хэблэл онсолон тэмдэглэнэ, тиихынгээ хажуугаар, хоёр гүрэнэй бодото һанаашалганууд тушаа горитойгоор һэжэг түрэхэ үндэһэ баримта бии гэжэ ажаглана.

КПЧ-гай ЦК-гай орган «Руде право» газетэ иигэжэ бэшэнэ:

«Хитадай Арадай Республикын ба Холбоото Штадуудай хоорондын харилсаае заһаруулха һэдэлгэ тухайдань хэлэбэл, 1969 онһоо хойшо хэлэгдэжэ байдаг иимэшүү ябуулга, хэрбээ социальна ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байха политика тухай хэлэгдээ һаань, һайшаагдахал байгаа гэһэн һанал бодол дэлхэйн олониитэ баримтална. США-гай тон бүтэхэгүй политикань Хитадтахи социальна шэнэ байгуулалтые олон жэлэй турша соо хэрэгсээдэггүй байгаа бшуу».

Венгриин «Непсабадшаг» газетэ иигэжэ тэмдэглэнэ: социалис ханинэгэдэлтэ оронуудай арадууд болон правительствanууд бата бэхи, удаан сагай эб найрамдал хангахын тула хэнһээшье ехээр оролдолго хүсэлэлгэ гаргаһан байгаа, гаргажашье байна. Социалис гүрэнүүд, түрүүшын ээлжээндэ Советскэ Союз, хори гаран жэлэй турша соо хитад арадай аша туһые хамгаална. КНР-ые уласхоорондын талаар мэдэрхын түлөө, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин гэшүүн байха хуулита эрхые һэргээхын түлөө тэмсэнэ. Совет орондо харша хараа бодол Хитад Америкэ хоёрой хоорондоо ойртолсолгын үндэһэ һуури болоһон хараа шэглэлэй нэгэ нүхэсэл болоһондо тус газетэ анхарал хандуулна.

«США Хитад хоёрой хоорондохи харилсаанай саашадаа ямараар хүгжэхэ тушаа уридшалан хэлэхэнь бэрхэтэй, тиигэбэшье нэгэл юумэн эли байна: социалис оронуудһаа Хитадай холодолго, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнһөө КПК-гай холодолго, түбхын түрүүндэ империалис гүрэнүүдэй дунда эдэбхитэй ябуулга хэхэ, түрүүшын ээлжээндэ Америкын Холбоото Штадуудтай эдэбхитэй харилсаа холбоо байгуулха зам сэбэрлэхэ үг зорилготой гэһэн шэн[...]

[illegible]

ГАБЬЯАТА ХҮНҮҮД, ЗАЛУУШУУЛ

ВЛКСМ-эй Октябрьска райкомой дэргэдэ партиин, комсомолой, дайн сэрэгэй ветерануудай совет бии болгогдоhоор хэдыхэн жэл боложо байна. 1920 оной партиин гэшүүд И. В. Ченкиров Н. И. Мункоев хоёрой үүсхэлээр иимэ совет байгуулагдаhан юм. Совет патриотизмын, интернационализмын үзэл сурталаар залуу үетэнииие хүмүүжүүлхын тулада эдэнэр ехэ хүсэл оролдолго гаргаhан байна. Түрүүшээр энэ советдэ үсөөншэг хүн байдаг hэн. Мүнөө 130-аад хүн болоо. Хорёод, гушаад, дүшөөд оной коммунистнууд, граждан. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда, Октябриин революцида хабаадагшад, ажалай габьяатад эдэнэрэй дунда бии юм.

Комсомолой райкомой бэелүүлжэ байгаа хэмжээ ябуулгануудтай холбоотойгоор, райкомой ударидалга доро энэ совет хүдэлнэ. Ямар юумэ хэнэб гэхэдэ, табигдаhан хүсөөэй ёhoop hургуули, техникумүүдтэ, барилгын организацинуудта болон предприятинуудта залуушуултай манай соведэй гэшүүд уулзадаг, Октябриин революциин, граждан дайнай дүлэтэ жэлнүүд тухайда, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үеын hонирхолтой үйлэ хэрэгүүд тухайда эдэнэр хөөрэжэ үгэдэг юм.

«Текстильщик» гэжэ соёлой ордондо нёдондо гурбан үетэнэй уулзалга яhалашье hонирхолтойгоор үнгэрөө hэн. Кабанскын дунда hургуулиин багша В. Е. Кожевин «Сибириин гайхамшагта партизан» гэжэ ном хэблэн гаргуулаа юм. Энэ ном хэрэглэжэ байгаад, Нестер Александрович Каландаришвилиин ажал ябуулга тухай хөөрэлдөөн болоо. Тэрэ үдэр соёлой байшан соо хүн зон дүүрэн байгаа hэн. Уряалаар ерэhэн Н. А. Каландаришвилиин басаган Нина Нестеровна, зээ басаганиинь Анна Елисеевна гэгшэд энэ уулзалгада байлсаа. Басаганайнь абажа ерэhэн «Сибириин үбгэ эсэгэ» гэжэ Грузиин телевидениин студида буулгагдаhан фильм эндэ харуулагдаа. Манай Забайкалиин тала дайда, ой тайгада, Яхадта, Эрхүүгэй область болон бэшэ бэшэ газар нютагуудаар суута партизанай ябаhан баатар габьяата хэрэг үйлэнүүд энэ фильм соо hайнаар харуулагданхай. Эндэ сугларагшад фильм-домоглолые hонирхон хараа. Эсэгэ тухайдаа Нина Нестеровнагай хөөрөөн яhалашье hонин байгаа даа.

Комсомолой райкомтой хамта культурын институдта хоёрдохёо иимэ уулзалга эмхидхэгдээ hэн.

Граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнуудта хабаадагшадай хөөрөөе студентнэр hонирхон шагнаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагша Г. Г. Батыров Москваhаа Берлин хүрэтэр дайн байлдаанай замаар дабшаhан сэрэгшэ. Дайнай ута замай зарим ушаралнууд тухайда энэ хүн хөөрэбэ.

В. И. Ленинтэй уулзаhан тухайдаа Кремлиин комендант байhан Л. В. Кириллов, үнинэй коммунист П. Н. Шикунов гэгшэдэй хөөрөөн студентнэрые hонирхуулаа бэлэй. Лев Владимирович Кириллов Кронштадай буhалгаае даралсаха доботолгодо хабаадалсажа, Дайшалхы Улаан Тугай орден абаhан байгаа. Петр Петрович Шикунов 1920 ондо болоhон Соведүүдэй VIII съездэ хабаадалсажа, В. И. Ленинтэй золгоhон юм.

Партида олон жэлдэ ябаhан И. В. Ченкиров, Д. С. Дементьев, М. Н. Дряхлов, Н. Н. Бенеш, С. М. Барадулина гэгшэдтэй нёдондо КПСС-эй Октябрьска райком, ветерануудай совет, комсомолой райком уулзалга хээ. Үни удаан саг соо партиин гэшүүнэй нэрэ хүндэ дээрэ үргэжэ ябаhанайнь, ехэ юумэ хэhэнэйнь түлөө эдэ ветерануудые партиин райкомой секретарь нүхэр Чукаев амаршалжа, районой парторганизациин үмэнэhөө баясхалан хүргэhэн байна. Удаань хүндэлэлэй грамотануудые, дурасхаалта адресуудые, бэлэгүүдые эдээндэ барюулаа.

Энээнhээ гадна ветерануудай совет залуу үетэнииие хүмүүжүүлхэ талаар ондоошье хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Жэшээнь, томо байшангуудай дэргэдэхи үхибүүдэй таhагуудта, талмайнуудта ветерануудай соведэй гэшүүд ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг юм. Жэшээнь, Бабушкинай, Карл Марксын нэрэмжэтэ, Геологическа үйлсэнүүдээр үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри hайнаар эмхидхэгдэнхэй. Эхэнэрэй совет, байгаали хамгаалха бүлгэм байгуулагдаhан. Үйлсэ, талмайнуудта hуулгагдаhан модо, сэсэрлиг хамгаалха хүдэлмэри эдэнэр ябуулдаг юм.

Тус Соведэй гэшүүд М. А. Цымпилов, П. В. Агильдин, В. С. Окунев, Д. М. Мункоев болон бусад зоной дунда хүндэтэй болоhон, hургуулинуудта, барилгын болон промышленна предприятинуудта ходо ошожо, залуушуултай уулзажа байдаг.

Д. КОЛМАКОВ.

АНДЖЕЛА ДЭВИСЫЕ ХАМГААЛХА

Эб найрамдал хамгаалха советскэ комитет мэдүүлгэ толилжо, американ эрэлхэг зоригто патриот Анджела Дэвисые политическэ талаар хашалга хэhээлгые дары түргэнөөр болюулха, тэрэниие түрмэhөө сүлөөлэн гаргаха эрилтэ хээ.

«Анджела Дэвисэй хэрэг» гэдэг США-дахи политическэ хашалтануудые, демократическа эрхэ хизаарлалгые тэсэхын аргагүй байhанай баhа нэгэ элитэ жэшээ, расизмын, эзэрхэг түримхэй ябуулгын, хүсэрхэлгын политикые зүбшөөдэггүй хүнүүдэй бултадаа хашагдадаг, хэhээгдэдэг байhанай жэшээ боложо үгэнэ гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнхэй.

Анджела Дэвисэй шэн зоригто тэмсэлэй хойноhоо эб найрамдалай тала баридаг совет хүнүүд талархалгын ба ойлголгын ехэ мэдэрэлтэйгээр ажаглан хаража байдаг. Эб найрамдал хамгаалха советскэ комитедтэ манай оронной бүхы нютагуудhаа бэшэгүүд болон телеграмманууд таhалгаряагүйгөөр орожол байдаг.

(ТАСС).

ВЕНГРИИН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКАДА ГАРГАГДАДАГ ТЕЛЕВИЗОРНУУДАЙ 80-яад ПРОЦЕНТЫЕ «ВИДЕОТОН» ЗАВОДОЙ КОЛЛЕКТИВ БҮТЭЭДЭГ ЮМ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ТУС ЗАВОДТО СУГЛУУЛАГДАhАН «МИНИВИЗОР» ГЭhЭН БАГА ТЕЛЕВИЗОР ХАРУУЛАГДАНА.

МТИ—ТАСС-ай фото.

Социалис оронуудаар

ЧЕХОСЛОВАКИ

ПРАГА. Зунай халуун боложо байгаашье hаа, «СССР— Баруун Европо» гэжэ Чехословакиин дайдада баригдажа байhан Уласхоорондын газопровод hаадгүйгөөр бүтэжэ байна. Словакиин социалис республикада Братиславай барилгын организаци эгээл ехэ хүдэлмэриинь эмхидхэдэг. Эндэ шэнэ техникэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Советскэ Союз болон ГДР-hээ, мүн Чехословакиин предприятинуудта бүтээгдэhэн машинанууд асарагдажа байна.

Газопровод барилгын Чехословакиин участок дээрэ 600 мянган тонно томо хэмжээнэй соргонууд тодхогдохо юм. Энэ хүдэлмэри 1974 ондо дүүргэгдэхээр хараалагдана. Гэбэшье трассын түрүүшын ээлжээтэ барилга болзорhоо уридшалан дүүргэгдэхэ юм.

Энэ транзитна газопроводой барилга Чехословакида хараалагдаhан табан жэлэй барилгануудай эгээл ехэнүүдэйнь нэгэн болоно. Тэрээндэ 10 миллиард крон hомологдонхой.

ПОЛЬШО

ВАРШАВА. Эндэхи Советскэ Союзай соёлой байшанда «Совет ороноор аяншалга» гэhэн тусгаар үдэшэнүүд үнгэргэгдэжэ байдаг. Үдэр бүхэндэ залуушуул олоороо сугларна. Тэдэнэр Советскэ Союзаар ябажа ерэhэн хүнүүдэй хөөрөөнүүдые шагнажа hонирходог юм.

Тус соёлой байшангай библиотекэдэ совет литературын ехэхэн фонд бии. Тиимэhээ Советскэ Союз аяншалха хүнүүд элдэб номуудые хаража, аяншалха газартайгаа танилсадаг. Мүн аяншалагшадай дунда консультаци үнгэргэгдэнэ. Советскэ Союзай хизаар оронуудые харуулhан фильмүүд табигдадаг.

Намарай үедэ аяншалгын сезон дүүрэхэдэ, Советскэ соёлой байшангай дэргэдэ Польшын болон Советскэ Союзай хани барисаанай бүлгэмэй эдэбхитэд, мүн СССР аяншалhан хүнүүд булта суглардаг. Иимэ уулзалгын үедэ аяншалагшадай дундаhаа hайн рассказ, фоторепортаж бэшэhэн, «Совет оронтой минии түрүүшын уулзалга» гэhэн уряа гаршаг доро фильмүүдые табиhан хүнүүдэй конкурснууд соносхогдодог.

ВЕНГРИ

БУДАПЕШТ. Хэрбээ Будапештдэ hууhан хүн ондоо городто байhан нүхэрөө түрэhэн үдэрөөрнь амаршалха гээ hаа, үгы гэбэл театрта ошожо, hайн зүжэг хараха гэбэл, мүн үхибүүгээ гэртээ орхихо гээ hаа, тусгаар телефондо хонходожо, өөрынгөө хэрэгые бүтээдэг.

Арад зоной эрилтые хангаха хэрэг ороной хото болон городуудай дунда hайнаар эмхидхэгдэдэг болонхой. Мүнөө үедэ хэдэн мянгаад эхэнэрнүүд гэртээ байжа хубсаhа угааха, элюурдэжэ заhаха гэхэ мэтын бусад хүдэлмэринүүдhээ сүлөөрөө. Мүн эрэшүүл өөрынгөө автомобиль заhаха, өөрынгөө ажахын бусад хүдэлмэри хэжэ байхаяа болёо. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр гэрэйнгээ хамаг юумэ хэхэ болоходоо, тусхай телефоноор ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангадаг комбинадта хонхододог юм.

1975 он болотор арад зоной дунда коммунальна эрилтэ хангалга 1,5 дахин дээшэлхээр хараалагдана. Тэрээндэ гүрэнэй зүгhөө 3 миллиардhaa үлүү форинт hомологдонхой.

БОЛГАРИ

СОФИ. «ТУ-154» гэдэг хоёр турбореактивна самолет СССР-hээ Болгарида абаашагдахань. Энээн тушаа хоёр оронуудай хоорондо Софида хэлсэгдэhэн байгаа. Тус самолёдуудые абаашахынгаа урда тээ Болгариин летчигууд Советскэ Союзда ерэжэ, эдэ машиные ашаглаха талаар заабари абаха байна.

Болгариин Арадай Республика дэлхэйн 30 гүрэнүүдтэй агаарай замаар холбогдоно. Үнгэрhэн жэлдэ эндэхи граждан авиациин самолёдууд доторой болон уласхоорондын замаар 1 миллионhoo үлүү хүнүүдые зөөhэн байгаа. 1975 ондо граждан авиациин самолёдуудаар бүри олон хүнүүд зөөгдэхэ байна.

(ТАСС).

ПОЛЬШО. Луковиин гуталай фабрикын гаргаhан зунай үедэ үмдэхэ модон улатай туфлинууд hүүлэй үедэ олоор бүтээгдэдэг болобо. hүүлэй үедэ тиимэ туфлинууд хилын саадахи оронуудта олоор эльгээгдэнэ. Илангаяа иимэ туфлинуудые Швеци, Франциин ажалшад ехэ дуратайгаар абадаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ туфлинууд харуулагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

Арадай багша алдартай

КАРЛОВА ПОЛИ БА ЗАТЕЕВЭЙ СААД

ОЧЕРК

Баргажан нютагта нэгэ hонирхолтой hөөг бургааhан ургадаг юм. Тэрэниие золотопарник гээд хүн зон нэрлэдэг. Үнэн дээрэ тэрэниие алтан үндэhэтэй модон гээд нэрлэхэ ёhотой байгаа. Ушар юуб гэхэдэ, тэрэнэй үндэhыень бэдэрээ hаа, хаана дүүрэдэгыень оложо шадахаар бэшэ. Затеев шэнги хүнтэй танилсахадаа, энэ hөөг бургааhан тухай бодомжолжо болохол. Баргажан нютагта энэ үндэр нюргатай хүниие булта таниха. Тэрэнэй hурагшад аймагай ямаршье hургуулида мүнөө ажаллажа байдаг.

Затеевэй ажабайдалайнь, ажал хэрэгэйнь арюун зам hонин.

...Хүрбэлигhөө ерэhээр би Малыгинда оробоб. Малыгин гэртээ үгы байгаа.

— Кюхельбекер тухай Баргажан соо хэн намда хөөрэжэ үгэхэ гээшэб? — гэжэ би асуубаб.

— Манай Иосиф Тихонович Затеев тэрээн тухай бултанhaa hайнаар хөөрэжэ үгэхэ байха, — гээд Нина Андреевна хэлэхэ зуураа, хүбүүндээ иигэжэ хандаба: — Иосиф Тихоновичтэ хүрэтэр үдэшөөд ерэ.

Затеевэй гэр Калининай нэрэмжэтэ үйлсэдэ байдаг. Талаан болоходоо, Иосиф Тихонович гэртээ байба. Тэрэнэй багахан комнатокабинет соонь сэбэр, аятай дулаахан. Стол дээрэнь элдэб янзын номууд. Харин шкаф соонь—журналнууд.

Намайе ехэ анхаралтайгаар тэрэ хараба. Затеев энэ наhан соогоо олон юумэ хараhан, үзэhэн хүн гээд хэнэйшье ойлгохоор. Кюхельбекер тухай Иосиф Тихонович яралгүйхэнөөр домогложо эхилбэ. Удаан багшаар хүдэлhэн хүнүүд ехэнхидээ иимэ тодоор, элеэр хөөрэдэг юм.

Затеев бүхы наhандаа Баргажанда ажаhууhан, ажаллаhан хүн. Тиимэhээ тэрэ hууринайнгаа ямаршье булан hайнаар мэдэхэ болонхой. Гэбэшье гансахан лэ газарта ерэхэдээ, тэрэ тон ехээр баярладаг. Энэнь — Карлова поли гээшэ. Хэзээ нэгэтэ Кюхельбекерэй өөрөө хахалhан газарые Карлова поли гээд арад зон нэрлэдэг болонхой. Сүлэлгэдэ ерэhэн бүхы декабристнуудта адли Кюхельбекер тариан ажалда дуратай байhан байгаа. Меринос хонидой үүлтэрые али бүхы аргаараа дэмжэдэг, өөрөө нимэ хонидые үсхэбэрилдэг байhан. Тиигэбэшье хаан Николай Эрхүүдэ болодог яармаг болон выставкэдэ тэрэниие эльгээдэггүй байhан юм.

Кюхельбекер үшөө амиды ябахадаа, хүдөөлүүлхэ газараа олоhон байгаа. Тэрээхэн газараа тойруулаад, хуhан бахануудые hуулгаhан юм. Урда талаhаань калитка табяа. Кюхельбекерэй hаhа барахадань, калитка соонь иимэ үгэнүүдые бэшэhэн саха тодхобо: «Хаалтын саана hуугшад хамтадаа харуулай хашхархые ойлгонгүй амаржа байна». Нютагай засагаархид эдэ үгэнүүдыень буhалгаата удхатай гэжэ ойлгоhон байбашье, тэдэ үгэнүүдынь бурхан шажанай номнол сооhоо абтаhан гэжэ хэлсээд, дайрангүй орхиhон байна.

Дайн сэрэгэй үедэ үхээрын захадахи гэр соо баруунhaa ерэhэн хүнүүд ажаhуудаг байгаа. Тэдэнэр хүнэй хүүр дээрэ табяатай хэрээhэнүүдые, хорёонуудые сусажа түлиhэн юм. Декабристын хүүр баhа иимэ ушаралда ороо бэлэй. Сагай ошохо бүри тэндэнь нэгэшье хэрээhэн үгы болоhон байна. Дайнай хойто тээ багахан обелиск табихадаа, декабристын хүүр оложо шадаагүй юм гэхэ.

Кюхельбекерэй гэр Европын гэрнүүдтэл адляар баригдаhан байгаа. Энэ гэрынь тэрэнэй үхэhэн хойно Александр Кондаковой болоhон юм. Кондаков гэгшэ Иосиф Тихоновичэй hамганай дүтын түрэл байhан. Гэбэшье энэ гэртэ ажаhуугшад Кюхельбекер тухай нэгэтэшье хөөрэлдэдэггүй hэн ха. Тиимэhээ «энэнь үнэхөөрөө «Кюхельбекерэй гэр» гээд хэлэхээ Иосиф Тихонович яранагүй. Затеевэй танил үбгэн Семён Каратаев мүнөө аймагай библиотекын байшангые Кюхельбекерэй гэр юм гээд тоолодог. Хэзээ нэгэтэ нютагай баян хүн декабристда энэ байшан үгэhэн байгаа гэлсэдэг.

Александр Кондаковой гэртэ Кюхельбекер ажаhуугаа ёhотой гээд Затеев хэлэнэ. Дурасхаал туужын ёhoop Кюхельбекер өөрынгөө гэрэй захада уляангир hуулгаhан гэхэ. Тэрэ уляангир гэрэйнь дүтэхэнэ, галда дайрагдажа хаташаhан байгаа. Гэбэшье үлэгдэлнүүдынь мүнөөшье болотор мэдэгдэнэ.

Михаил Карлович нютагай эхэнэр Анна Токареватай гэрлэhэн юм. Энээн тухайгаа гэршэлхэ гэхэдэнь Баргажанай дасан энэниие хориhон байна.

Тиигэбэшье Кюхельбекер Аннаhаа олон үхибүүдтэй болоhон, тэрэ үхибүүдынь эхынгээ фамиляар бэшэгдэдэг байhан.

Михаил Карловичай аха Вильгельм Карлович — Пушкинай хани нүхэр Баргажанда табан жэлэй туршада ажаhууhан. Дросида Артенова гэгшэтэй гэрлэhэн байгаа. Кюхля уданшьегүй Тобол хото эльгээгдэhэн байгаа. Тэндэ тэрэ Пущинтай уулзаа. Вильгельм Карлович Дросюшка hамгантаяа ехэл энэрхы, илдам байгаа бэлэй гээд Пущин нүхэртөө бэшэгээр дуулгаhан байха юм.

Эсэгынгээ үхэhэн хойно хаанай шэрээ эзэлhэн Александр II декабристнуудые түрмэhөө, сүлэлгэhөө табиха гэhэн заабари үгэжэ, олон декабристнууд түрэл нютагтаа бусаа бэлэй. Харин Михаил Карлович түрэhэн нютагтаа бусахаhаа арсаhан юм. Мүнгэ зөөринь багадаа юм гү, али Баргажан нютагта ажаhуужа заншаhан байгаа гү — энэнь бидэндэ мэдээжэ бэшэ.

Затеев аалиханаар хөөрэжэ hуухадаа, минии урдаhаа ехэ илдамаар харaашалха юм. Би иимэ хүнтэй уулзаhандаа баярлаа hэм. Тэрэ өөр тухайгаа хөөрэхэ дурагүй байба. «38 жэл үргэлжэ Баргажанда багшалаа hэм» гэжэ нэгэ дахин дурдаа бэлэй. Тэрэ «Буряадай АССР-эй hургуулинуудай габьяата багша» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Иосиф Тихонович — мүнөө пенсионер.

— Үшөө энээхэн лэ уншаха үлөөд байна, — гэжэ хэлээд, Затеев Проскуринай «Гашуун ногоон» гэhэн роман өөр тээшэ болгоодхино.

Затеевтэй хамта газаашаа гаранабди. Тэрэнэй гэр тойроод саад нэмжынэ. Гайхахын ехээр гайхабаб. Элhээр хушагдаhан багахан хэhэг газар дээрэ яблониин эшэнүүд гунжылдана. Ранет, антоновко, сагаан анис, вишни, сливянка, ягаан антоновко — эдэ бүгэдэ бултадаа зэргэлэн сэсэглэнэ. Нэгэ-хоёр жэл соо энэ саад Затеев ургуулаа бэшэ. Намарай набшаhадай аалиханаар доошоо унан байхада, үхибүүдтэ жэмэсүүдые тэрэ бэлэглэдэг гуримтай.

Хүн зондо эрдэм гэгээрэл асарhан, hайн hайхан сэдьхэлтэй, шадамар бэрхэ хүн тухай шэбшэжэ ябанаб.

Баргажанай парк соогуур тэрэнтэй хамта гэшхэлнэбди. Нүхэр Затеевые харahан хүн малгайгаа абажа мэндэшэлнэ. Паркые хоёр хуби болгоhон Банна горхон үдэшын боро хараанаар ялалзана. Парк соо hүрхэй гоё. Михаил, Вильгельм Кюхельбекернүүд энэ парк соогуур хэзээ нэгэтэ ерээдүйн ажабайдал тухай бодомжолон гэшхэлдэг байгаа аалам?

hүүлдэнь Карлова поли тээшэ — Затеевэй дуратай газар руу ошонобди. Августын хуушаар эндэ шэниисын хоолосууд долгилон байдаг. Энэ полиhоо муу тариан нэгэтэшье хуряагдаагүй. Поэт-декабристын хэзээ нэгэтэ хахалhан газарта баян тариан ургахадаа, ямар нэгэ үльгэр удхатай шэнгеэр үзэгдэнэ. Хододоо сэсэглэжэ байдаг Затеевэй саад эндэ баhа өөрын удха шанартай.

В. ХАРАХИНОВ.

ХОЛБООРИЛДОЛГО ТУШАА

...түримхэй ябуулгануудые хэнэ, американ империалистнууд лэ Индонезидэхи хюдалга үүдхэhэн байгаа. Тэдэнэр лэ Корейн газар дайдые дайнай галаар шатаагаа hэн, азиинхинэ азиинхидтайнь зүришэлдүүлхэ гэhэн уршагта муухай «гуамска хара бодол» үүдхэhэн юм гэжэ ФКП-гэй «Юманите» газетэ тэмдэглэнэ.

«Уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые hулаpуулха ябадалда тон харшалдадаг американ империализмын политика империализмда эсэргүү хүсэнүүдэй дундахи арсалдаае хурсадхална», — гэжэ «Юманите» онсолон тэмдэглэнэ.

Хитадта ошоод ерэхэ гэhэн президент Никсонэй шиидэбэринь Индохитад тушаа США-гай баримталдаг эзэрхэг түримхэй политикын буруушаалтай холбоотой юм. Хитадтай харилсохо гэhэн США-гай политика «тусгаарлан таhалжа, засаглан эзэлхэ» гэдэг хараа бодолой бэелэл болоно гэжэ Японой Компартиин орган — «Акахата» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Никсонэй дурдадаг шалтагаанууд худала тээлмэрдэн эндүүржэ болохогүй гэжэ Англиин коммунистнуудай газетэ — «Морнинг стар» бэшэнэ. Никсон Индохитадта эсэргүү эзэрхэг түримхэй, хэрзэгы шэрүүн дай ябуулжа байгша империалис гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэнь байhаар. Никсоной уг зорилгонуудай нэгэн гэбэл, социалис оронуудай хоорондын арсалдаануудые бүри ехээр hүжэрөөхэ ябуулга болоно.

«Никсонэй хараа бодолые» бэелүүлгэ дэлхэйн бүмбэрсэгэй энэ районд американ империализмын сэрэгэй ябуулгые улам hүжэрөөхэ ябадал тохёолдуулаа гэжэ Вьетнамай «Нян зан» газетэ июлиин 19-нөө түрүү бэшэг соогоо бэшэhэн байна. США-гай политика район бүхэндэхи контрреволюционно хүсэнүүдэй хоорондо холбоо байгуулха, социалис оронуудай эб ее таhалха зорилготой байна гэжэ тус газетэ тэмдэглэнэ.

«Никсонэй политика хосорхын туйлда хүрөө. Тэрэниие тон хүндэгүй болгожо байна. Вьетнамдахи эзэрхэг түримхэй дайгаа энэ дары зогсоогты, США-гай бүхы солдадуудые гэртэнь бусаагты гэhэн шанга эрилтэнүүд Холбоото Штадууд дотор, бүхы дэлхэй дээрэ табигдана. Никсон иимэ бэрхэтэй байдалда орошоод, тэрээнhээ гараха оно мүрнүүдые али болохоор бэдэрнэ. Теэд тад буруу шэглэлээр дабшана. Бэрхэшээлhээ гараха үүдэнэй нээгдэбэшье, мухардалгада ороо» гэжэ «Нян зан» тэмдэглэнэ.

Американ коммунистнуудай газетэ — «Дейли уорлд» Пекин Вашингтон хоёрой хоорондын харилсаа холбоон тушаа иигэжэ бэшэнэ: «Никсонэй дурдаhан баримта шалтагаанууд ба уг зорилгонуудай, бодото политика ба хэрэг ушарнуудай хоорондохи зүришэлнүүд хуулита hэжэглэл түрүүлнэ...».

Энээнтэй дашарамдуулан, Ливанай «Ан-Нида» газетэ иигэжэ тэмдэглэнэ: Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй hүйдхэхы, Совет орондо харша ябуулгын hүжэрhэнэй зэргээр Хитад тушаа баруун зүгэй оронуудай hонирхол улам ехэ болоно.

Вашингтонтой Пекинэй ойртолсожо байгаа ябуулганууд дотор хоёр гүрэнэй засаг баригша бүлэгүүдэй хамагые зонхилхо гэдэг хүсэл эрмэлзэл харагдана гэжэ Азиин, Африкын ба Латиин Америкын хэдэ хэдэн оронуудай түрүү хэблэл бэшэнэ. Гэхэтэй хамта, КНР-тэ албанай хэрэгээр Никсонэй ошолго империализмтай үгээе ойлголсохын тула Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй баримталан бэелүүлжэ байгаа ябуулгануудай баг халха болоhон маоистска номнолые элишэлгэдэ туhална гэжэ тэдэ газетэнүүд тэмдэглэнэ. Пекиндэ Никсонэй ошохоёо байhан ябадалайнь саана империализмда эсэргүү можые задаргаха, түбхын түрүүн СССР КНР хоёрой халбага хахалха гэдэг американ дипломатиин эрмэлзэл далдалагдана» гэжэ Каирай «Аль-Гумхурия» бэшэнэ.

Тиимэ болохолоороо, хитад-американ хөөрэлдөөнүүд тушаа дэлхэйн хэблэлэй мэдээсэлнүүд дотор Вашингтон Пекин хоёрой хоорондохи ойртолсолгын юунэй тулада, ямар зорилгоор хэгдэжэ байhан тушаа мүнөө сагай политическэ, ангиин хүсэнүүдэй ямараар хандадаг байhаниинь элирхэйлэгдэнэ. Социализмын, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй, империалис эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн тэмсэгшэ арадуудай хэрэгтэ хоро хүргэжэ, хитад-американ харилсаае заhаруулха ябадал хэрэглэхэhээ тунхарихагүй бүлэгүүдэй мэхэ гохо тушаа hэримжэсэ түрүү үзэл бодолтой, эб найрамдалда дуратай бүхы хүнүүд улам дээшэлүүлнэ.

Хитад-американ харилсаануудые гайхан hонирхохо ямаршье шалтагаан үгы гэжэ Советскэ Союзда тоолоно. Совет хүнүүд КПСС-эй XXIV съезд дээрэ уласхоорондын байдал ба тэрэнэй хүгжэлтын гол шэглэл тушаа хэгдэhэн марксистско-ленинскэ шэнжэлэлые үндэhэ болгон, тэрэ харилсаае хаража үзэнэ. КНР ба США-тай харилсаанай талаар Советскэ Союзай баримталха политика съезд дээрэ элеэр тодорхойлогдоо hэн, энэ политикын зүб байhые бүхы хэрэгүүд баталан гэршэлнэ.

Манай парти ба гүрэн СССР КНР хоёрой хоорондын харилсаае заhаруулха, хитад, совет арадуудай хани барисаае hэргээхэ гэжэ оролдоно, энэмнай хоёр ороной, дэлхэйн социализмын ашаг туhада, империализмда эсэргүү тэмсэлые улам шангадхалгын аша туhада харюусаха hэн. Тиихэтээе хамта Ленинэй hургаалда харша хитад хүтэлбэрилэгшэдэй хараа бодол буруушаан, империализмда эсэргүү фронтые, социалис хани нэгэдэлые, дэлхэйн коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе hүйдхэн задаргаха зорилготой хитад хүтэлбэрилэгшэдэй hүйдхэхы ябуулгануудые буруушаан сэхэ шууд тэмсэнэбди, мүн Пекинэй дээрэлхүү шовинис политикые, манай партиин ба гүрэнэй политика гүжэрдэдэг хитад пропагандын худал хуурмаг удхые эрид буруушаанабди.

Советскэ Союз амгалан тайбанаар зэргэ оршон байлгын гол ёhо сэхэ шууд баримталан бэелүүлнэ, совет болон американ арадуудай ашаг туhада, мүн бүгэдэ ниитын эб найрамдалай ашаг туhада харюусаха байhаниинь хараада абажа, США-тайшье харилсаагаа хүгжөөхөөр бэлэн байна. Гэхэ зуура, Советскэ Союзнай США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгануудые буруушаан, хүсэ хэрэглэлгын политикые буруушаан хододоо эрид шууд тэмсэхэ байха. СССР бүхы революционно, империализмда эсэргүү фронттой хамта жагсан, эзэрхэг түримхэйшүүлэй амыень татахын түлөө, тэдэнэй аюултай аашануудта эсэргүүсэн, саашадаашье тэмсэхэ байха.

Советскэ Союз арадуудай амгалан ба аюулгүй байдалай, эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалай хэрэг, дэлхэйн социалис оронуудай байдал батадхаха зорилготой ленинскэ гадаадын политическэ хараа бодол аха дүү социалис оронуудтай хамта сэхэ шууд баримталан бэелүүлнэ. Энээнэй үнэншэмэ тодо гэршэ баримтань юуб гэхэдэ, Вьетнамай баатар габьяата арадай, Лаосой ба Камбоджын патриодуудай, Араб Зүүн зүгэй арадуудай, бүхы дэлхэйн арадуудай сүлөөрэлгын үнэн зүб тэмсэлдэнь бусад социалис оронуудтай хамта Советскэ Союзай үзүүлдэг сэхэ шууд дэмжэлгэ ба түгэс туhаламжа болоно. Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын, Урда Вьетнамай Революционно саг зуурын правительствын, Камбоджын Национальна нэгэдэмэл фронтын, Лаосой Патриотическа фронтын оруулhан мэдээжэ дурадхалнууд Индохитадай асуудалые шиидхэхэ бүтэмжэтэй үндэhэ hуури болохо гэжэ Советскэ Союзда тоолоно.

Гэхэ зуура, хэрэг ушарнуудай саашанхи хүгжэлтэ Пекинэй ба Вашингтоной бодото hанаашалгые бүрин элирүүлхэ байха. Манай парти ба гүрэн хитад-американ харилсаа холбоонhoo гаража болохо бүхы хойшолонгуудые хараада абаха байха.

Пекин Вашингтон хоёрой хоорондын харилсаа холбоон Советскэ Союзда, социалис хани нэгэдэлтэ гүрэнүүдтэ ямар нэгэ «нүлөө үзүүлхэ» бээзэ гэhэн али бүхы бодомжонууд бодото байдалые ойлгохо мэдэрэлээ алдаhан ябадалай хойшолон лэ болохо байhаниинь элитэ.

Гүрэнүүдэй политическэ шиидхэбэринүүдынь уласхоорондын оршон байдалые орёо бэрхэтэй болгохо бэшэ, харин түгшүүрил тухашаралгые hулаpуулха ябадалда зорюулагдаха ёhотой гэжэ тоолонобди. КНР-эй ба США-гай арадуудай удаан сагай хүсэл эрмэлзэл бусад гүрэнүүдтэ эсэргүү политикын талаар элдэб эсын ябуулганууд бэшэ (түүхын бодото байдалhaa харахада, тиимэ ябуулганууд hүүлэй hүүлдэ үүсхэгшэдэйнь толгой дээрэ буудаг юм), харин эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлгэдэ туhа хүргэхөөр шиидхэбэри гаргаха эрилтэ табиха байhаниинь дамжаггүй.

Советскэ Союз урдынхидаал адляар, бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлгын аша туhада, эрхэ сүлөөтэ, бэеэ даанхай байдалай, бүхы арадуудай дэбжэлтын ба hалбаралгын аша туhада бүхы гүрэнүүдтэй, тэрэ тоодо КНР ба Холбоото Штадуудтай, эдэбхитэйгээр харилсахаар бэлэн байна.

И. АЛЕКСАНДРОВ,
«Правда» газетэhээ абтаба.

Таисия Волкова Улаан-Үдын ноохо угаадаг фабрикын 6-дахи столоводо тогоошоноор хүдэлдэг юм. Комсомол басаган Таисия хоёр жэлэй туршада эндэ тогоошоноор хүдэлхэ зуураа амтатай hайн эдеэ хэдэгээрээ бусадай дундаhaa шалгарна. Тэрэ мүнөө дүрбэдэхи разрядай тогоошон болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Таисия Волкова.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

АКТЮБИНСКА ОБЛАСТЬ. **Хобдинско районой Алия Молдагуловагай нэрэмжэтэ колхозой уран һайханай бүлгэмэй артистнар малшад болон таряашадта хирэ хирэ болоод лэ концерт харуулжа байдаг юм. Тэдэнэй дунда районой ба областиин харалгын лауреадууд олон. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уран һайханай бүлгэмэй эдэбхитэд К. Кенесова, Н. Байтасова.**

ТАСС-ай фотохронико.

ХАРГЫ ЗАМШАДАЙ МҮРЫСӨӨН

Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ Эрхүү, Улаан-Үдэ хотонуудай харгы замай спортсменүүд болон командануудай дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо дүүрэбэ. Зунай V спартакиадын программын ёһоор хүнгэн атлетикээр мүрысэһэн спортсменүүд городки шэдэлгээр, волейбол, шатар наадалгаар, гиир үргэлгөөр, сагаалса буудалгаар туршалсажа, стадиондо сугларагшадые баясуулба.

Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр гиир үргэлгөөр үнгэргэгдэһэн тулалдаанда Хилок хотын команда 189 очко абажа, түрүү һуури эзэлһэн байна. Бабушкин хотын спортсменүүд хоёрдохи һуури эзэлээ. Эндэ хүнгэн бэетэй шэгнүүртэн сооһоо Бабушкин хотын Александр Шишмарев, дунда зэргын шэгнүүртэй Сергей Батомункуев (83-дахи харгы заһабарилгын управлени), хүндэшэг бэетэйшүүл сооһоо Леонид Данилов (харгы замай управлени), хүндэ бэетэй Анатолий Аксёнов (Хилок) гэгшэд эрхимлэжэ, спартакиадын чемпион болоһон байна.

Сагаалса буудалган. Бага аматай буугаар үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ харгы замай управлениин хүдэлмэрилэгшэ Надежда Дианова, эрэшүүлэй дундаһаа мүн лэ тус управлениин . түлөөлэгшэ Юрий Шкабров гэгшэд мэргэн байжа, командаяа түрүү һуурида гаргалсаба. Тиигэжэ эдэнэр дүн хамтадань 364 очкотой боложо, грамота, бэлэгүүдые абаһан байха юм.

Тэрэшэлэн шатараар үнгэргэгдэһэн наадандa управлениин команда дахинаа шалгаржа, спартакиадын дамжуулгын шанда хүртэбэ. Хоёрдохи һуури Бабушкин хотын шатаршад эзэлээ.

Городки наадалгаар үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Бабушкин хотын спортсменүүд шалгаржа, түрүү һуури эзэлһэн байна.

Эрэшүүлэй дунда волейболоор үнгэргэгдэһэн наадандa Хилок Бабушкин хотонуудай, харгы заһабарилгын управлениин команданууд түрүүшын гурбан һууридa гараа.

Хүнгэн атлетикээр үнгэргэгдэһэн һонирхолтой мүрысөөндэ Бабушкин хотын команда бусадһаа олон очко абажа, түрүү һуури эзэлбэ.

Хэдэн үдэрэй туршада үнгэргэгдэһэн мүрысөөнэй дүн гаргахада, Бабушкин хотын спортсменүүд бусадһаа олон очкотой боложо, түрүү һуури эзэлһэн, дамжуулгын кубок, эрхимлэгшэдынь спартакиадын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байха юм. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые харгын управлениин, Хилок хотын команданууд эзэлээ.

Н. ИВАНОВ,
спартакиадын главна судья.

ЗАЛУУ ЭДЭБХИТЭН

Татауровай автомобиль заһабарилдаг заводто олон залуушуул хүдэлдэг. Сүлөөтэй сагаа тэдэнэр һонирхолтойгоор, хүхюунээр үнгэргэдэг болонхой. Спортын секторые хүтэлбэрилдэг Володя Кириллов илангаяа ехэ хүдэлмэри ябуулна. Комсомолой комитедэй гэшүүн, хүхюу зантай энэ хүбүүн коллектив соогоо хүндэтэй хүн юм. Футболдо Володя шунажа ороһон. Хүбүүд неделидээ гурба дахин сугларжа бэлэдхэл хэдэг. Үшөө тиихэдэ волейбол, шатар, даамааршье мүрысоон үнгэргэгдэнэ. Һаяар тус заводой футболистнууд Таловкын түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг заводой спортсменүүдтэй уулзалга үнгэргэхээ бэлэдхэл хэжэ байна.

Т. ВИЧИРКО,
«Прибайкалец» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ШАНГУУД БАРЮУЛАГДАА

Наймадахи табан жэлэй даабари үлүүлэн дүүргэһэн «Коммунизм» колхозой ажахын түрүүшүүлдэ орден, медаль барюулгада зорюулагдаһан баяр ёһололой суглаан һаяхан болобо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө ажахын түрүүшүүлдэ орден, медаль КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой секретарь И. Я. Сыщук барюулаа. Ажалай Улаан Тугай орден ажахын түрүү малшан Бимба Цыренович Гармаевта, тракторист Алексей Константинович Перовто — «Шэн габьяата ажалай түлөө» медаль, һаалишан Мария Аюшеевна Цыренжаповада «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаль барюулагдаһан байна.

А. ОРБОДИЕВ.
Улаан-Үдын аймаг.

Россин команда эрхимлэбэ

СССР-эй арадуудай зунай V спартакиадын программа үдэр хоногой үнгэрхэ тума дүүрэхэ тээшээ дүтэлжэшье, эрхимлэһэн спортсменүүдэй зүүхэ медальнууд үсөөрнэ. 342 алтан, 364 мүнгэн, бронзо медальнуудай 140-иень эзэдээ олоодүй байһаар. Эдэ шагналнууд һаяар волейболистнууд, ватерполистнууд, тамарагшад, фехтовальщигууд, сагаалса буудагшад, боксёрнууд болон бусад спортын юһэн зүйлөөр түрүү һууриин түлөө мүрысэгшэдтэ барюулагдаха юм.

Команда бүхэн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтооһон табан гол шанда хүртэхын түлөө тэмсэжэ эхилһээр. Спартакиадын дүүрэтэр үшөө гурбан үдэр үлөө. Мүнөөдөө Россин Федерациин спортсменүүд 1854 очкотой, түрүүлжэ ябана. Москвагай команда 1660,5, Украинын—1499. Белоруссиин — 842,5, Ленинградай — 813, Грузиин—687,5, Казахстанай команда 405,5 очкотой болонхой.

Узбекистанай эхэнэрнүүдэй илалта

Июлиин 27-до волейболоор наадагшадай дунда үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Россин Федерациин эрэшүүлэй команда Москвагай спортсменүүдые 3:1 гэһэн тоотойгоор шүүжэрхёо. Мүн Узбекистанай эхэнэрнүүдэй команда Украинын шуран солбон бэрхэ гэгдэһэн спортсменүүдые торгоон тогтоонгүй шүүжэ, волейболой наадандa дуратайшуулые гайхуулба.

Чемпионууд бронзо[...] хүртөө

Боксёрнуудай дунда үнгэр[...]
дэжэ байгаа наадандa хахад [...]
нальна мүрысөөн боложо дүү[...]
Эндэ арбан хоёр боксёрто б[...]
медальнууд барюулагдаа. Эд[...]
най хэд бэ гэхэдэ, оронойн
чемпион Николай Хромов Ка[...]
станай боксёр Олег Гуровтай [...]
дажа ябаһаар нидхээ үргэ[...]
хаха мүргэжэ, гурбадахи һу[...]
да гараха болоо. Нүгөөдэ бо[...]
— СССР-эй хоёр удаа чем[...]
болоһон Абдрашид Абдарахм[...]
Москвагай Анатолий Хохло[...]
наадахадаа нокдаунда оруул[...]
шүүжэ эхилһэн. Зүгөөр хамга[...]
гагүйгөөр добтолжо ябата[...]
өөрөө хоёр удаа шангаха[...]
нюур руугаа сохюулхадань, [...]
рысөөнэй судья уулзалгыень
люулжархёо. Тиигэжэ Абдрах[...]
нов бронзо медаль абаха бол[...]
48 килограммай шэгнүүр[...]
Жандос Кукумов (Казахст[...]
Москвагай Александр Антоно[...]
шүүжэ, мэдээжэ боксёр Анат[...]
Семёновтой удаадахи наад[...]
тулалдаха болобо.

Хоёр алтан меда[...]

Москвагай 17-той һурагша [...]
на Терешина 100 метрэй [...]
тамархадаа, бусадһаа һайн [...]
харуулжа, хоёрдохи алтан меда[...]
да хүртэбэ.
Москвагай студент Влади[...]
Буре гэгшэ мүн лэ хоёрдохи [...]
тан медальда хүртэбэ. Тэрэ [...]
шүүлэй дундаһаа 100 мет[...]
зайда тамархадаа, СССР-эй ре[...]
тогтоогоо.

Шэнэ рекорд

Украинын мэргэн буудаг[...]
Яков Железняк бага аматай [...]
гаар 50 метрэй зайһаа «гүй[...]
ябаһан бодон гахай» буудаха[...]
569 очко абажа, шэнэ рек[...]
тогтообо. Тэрэнэй нютагайнь [...]
бүүн Виктор Дальниченко хэбт[...]
50 метрэй зайда сагаалса буу[...]
хадаа мүн лэ түрүү һуури эз[...]
жэ, спартакиадын чемпион боло[...]

Олимпиин чемпио[...] түрүүлээ

Минскын Елена Белова Ме[...]
кэдэ үнгэргэгдэһэн Олимпиин н[...]
данай чемпион СССР-эй арад[...]
дай зунай V спартакиада дэ[...]
фехтованяар мүрысэхэдөө да[...]
наа шалгарба. Хоёрдохи һуури[...]
Белоруссиин Людмила Русак, гу[...]
бадахиие — Москвагай Алекса[...]
ра Забелина гэгшэд эзэлээ.
Елена Белова фехтовальщигу[...]
дай дундаһаа шалгархадаа, дол[...]
уулзалгаһаа зургаандань шүү[...]
гараһан юм.
Түгэсхэлэй наадандa дэлхэ[...]
түрүү һуури эзэлхэ мүрысөө[...]
хабаадалсаһан Белова, Русак, З[...]
белина, Иванова гэгшэд һүүлш[...]
наадан хүрэтэр бусадһаа олон [...]
ко абаһан байгаа. Тиигээ[...]
һаань, Уфаһаа ошоһон Нина Б[...]
торина, Новосибирскын Оль[...]
Костякова, Ереванай Раиса Че[...]
никова гэгшэд оронойнгоо эрх[...]
фехтовальщигуудай урдаһаа һа[...]
добтолго хэжэ. тэдэнээ тухаш[...]
руулһан, мэгдэхээһэн байха ю[...]
һүүлшын дүрбэн спортсмен[...]
нүүд 5—8-дахи һуури эзэлһ[...]
байна.

(ТАСС).

«ГҮЙДЭЛ»

КИНО

Уран зохёолшо Михаил Булгаковай «Гүйдэл», «Сагаан гварди» гэжэ зохёолнуудай удхаар найруулан буулгагдаһан уран һайханай фильм республикымнай кинотеатрнуудта мүнөө табигдажа байна. А. Алов В. Наумов хоёр тэрэнээ «Гүйдэл» гэжэ нэрлээ.

...Үхэр буунуудай зохоролдоон, һомо тобшонуудай эшхэрээн, хонхын абяан, моридой гүйлдэхэ түбэрөөн, «Ура-а!» хашхараан, пароходуудай хуугайлган — бүгэдөөрэн холисолдожо, шэхэ дүлиирүүлмэ байдал хашартай болоно.

Элдэб олон үзэгдэл харагдана, мэдээжэ хүнүүдшье дайралдана.

Хүлгөөтэй 1920 оной намар Крымдэ болоһон үйлэ хэрэгүүд бии, тиигэжэ байтараа, Константинополь болон Парижай гудамжануудаар һүндэлһэн хүнүүдшье харагдана.

Фильмын гол найруулга дээрэ дурсагдаһан зохёолнуудһаань ондоошог болохоо һанаал хаш. Зүгөөр тон адлирхуугаар буулгахань айхабтар орёо, хүшэр ааб даа. Тиимэһээ бага сага хубилгаһан байна.

Хэрзэгы муухай аашатай алуурша Роман Хлудовай үйлэ хэрэг мүнөө үеын хүнүүдые балайшье тиигэжэ һонирхуулаашьегүй ёһотой. Михаил Булгаков зохёол доторoo Хлудовта адлирхуу хүйхэрнүүдые нилээд шангаар шүүмжэлнэ, бүхы муухай талыень балшыса харуулна. Тиигээд ерэхэлээрээ, арад зондо тон харша хүдэлөөн үндэһөөрөө сохигдоно бшуу.

Октябриин социалис революциин гайхамшагта сууряанһаа бахардан айжа, Хлудовта адлирхуу этэгээдүүд орон нютагһаамнай тэрьедэн гүйнэ. Тэдэнэй тэрьедэһые яһала гоёор харуулжа шадаа.

Сэмсэгэр гоё Серафима Корзухина (артистка Людмила Савельева) хайшаашье тэрьедэжэ ябаһаар хүнгэрэг саһан соо ороод, нилээд мэгдэхэ юм. Оршон тойрониие гайхашаан харахадань, бүхы юумэн задаран һалажа байхадал үзэгдэнэ. Үнгэржэ ерэхэдээ, үнөөхи сүмын хананууд һандаржа байһандал харагдана.

Оог хашхараан, үхэр буунуудай һүрөөтэй шангаар нэерхэ абяан бүришье ойро дүтэ дуулдана.

Алууриша муухай сагаантан улам галзууржа, дайралдаһан бүхы юумэ хяа хюдахые, үгы хэхые оролдоно. Одоол эндэ Хлудов гэгшэ арад зоной дайсан байһанаа, ёһотой арьяатан байһанаа эли бодо харуулна.

Сиваш шадар болоһон тулалдаан һүрөөтэй гоёор буулгагдаа. Илангаяа морин сэрэгшэдэй добтолго һайшаалтай.

В. НИМБУЕВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ВФП-гэй МЭДҮҮЛГЭ

ПРАГА. (ТАСС). Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин секретариат июлиин 27-до Прагада мэдүүлгэ толилбо. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

Судан арадай үнэн сэхэ хүбүүн, Суданай хүдэлмэришэдэй профсоюзуудай федерациин Генеральна секретарь, Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин вице-түрүүлэгшэ, «Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» уласхоорондын ленинскэ шангай лауреат Шафиа Ахмед аш-Шейх гэгшые алаһан тухай мэдээсэлые ВФП гүнзэгы ехэ гашуудалтайгаар, уур сухалтайгаар угтаа.

Национальна бэеэ даанхай байдалай ба Суданай ажалшадай аша туһын түлөө эдэбхитэй тэмсэлшэ Шафиа Ахмед аш-Шейх бүхы амин наһаяа империализмда эсэргүүсэн, эб найрамдалай, бүхы оронуудай профсоюзай нэгэдэлэй түлөө хэгдэдэг тэмсэлдэ зорюулһан байна.

Суданай хүдэлмэришэдэй профсоюзуудай федерациин Генеральна секретариие зэрлиг муухайгаар алаһан ябадал, Суданай профсоюзуудай эдэбхитэдые харшалга хэһээлгэ юрын эрхэ ба профсоюзуудай сүлөөе бүдүүлигээр хэрэгсээнгүй гарадаг, хүнэй эрхэ тухай ООН-ой бүгэдэ ниитын декларациие, ВФП-гэй ба Суданай профсоюзуудай ажал ябуулгые хүндэлхэ тухай правительствые толгойлогшын урда тээнь үгэһэн найдуулгые Нимейриин правительствын эбдэһэн тухай гэршэлжэ үгэнэ.

Суданай профсоюзуудай ба уласхоорондын профсоюзна хүдэлөөнэй элитэ ехэ хүтэлбэрилэгшые харата муухайгаар алаһан ушар араб оронуудай ажалшадай, мүн хархис хүсэнүүдтэ, израиль эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, национальна бэеэ даанхай байдалай ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэдэг арадуудай нэгэдэлые һуларуулха гэһэн империализмын түсэбүүдтэ таарaлдана.

Нимейриин правительствын гэмтэ ябуулгые ВФП хэдэн олон миллион ажалшадай зүгһөө шоо шобто харана гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Шафиа Ахмед аш-Шейх гэгшые харата муухайгаар алаһые буруушааһыень, зоргоороо оролгые, хашалта хэһээлтые болюулхын, Суданай ажалшадай ба арадай бүхы демократическа түйлалтануудые һэргээхын тулада хүсэлэл оролдолгоёо ехээр гаргахыень хани барисаата бүхы организацинуудые ВФП уряална.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БҮХЭДЭЛХЭЙН СОВЕДЭЙ БУРУУШААЛГА

ХЕЛЬСИНКИ. (ТАСС). Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет хадаа Суданда ямаршье гэм зэмэгүй хүнүүдые саазалан алажа, олоорнь хашажа байһые эрид шууд буруушаана. Хашалта хэһээлтые дары түргэнөөр болюулха тухай Совет шанга эрилтэ хэнэ.

Суданда боложо байһан үйлэ хэрэгүүд Судан нацида хохидол ушаруулхаһаа гадна, империализмда эсэргүү фронтын нэгэдэлые горитойгоор һуларуулха гээд Суданай правительствада Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй эльгээһэн телеграмма соо хэлэгдэнэ.

Эдэ уршагта ушарнууд империализмда эсэргүүсэн, национальна нэгэдэлэй түлөө тэмсэжэ байһан судан арадта аха дүүгэйнгээ талархал ходоодоо элирхэйлэн мэдүүлдэг бүмбэрсэг дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй һанаа сэдьхэлые ехээр хүдэлгөө.

ХАШАЛТА ХЭҺЭЭЛТЭ ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛЭГДЭҺЭЭР

БЕЙРУТ. (ТАСС). Коммунистнуудые хашалта хэһээлтэ Суданда үргэлжэлүүлэгдэһээр.

Омдурманай радиогой мэдээсэлэй ёһоор, Суданай урда зүгэй нютагуудай хэрэгүүдые эрхилхэ министр байһан, Суданай Компартиин хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай нэгэн Джозеф Гарангые саазалан алаха гэһэн шиидхэбэри сэрэгэй трибунал гаргаа. Энэ шиидхэбэринь дүүргэлтэ болгогдоо.

КПА-гай ЦК-гай буруушаалга

ВЕНЭ. (ТАСС). Суданда коммунистнуудые алалга хюдалгые КПА-гай Центральна Комитет эрид шууд буруушаажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ гээд эндэ толилогдоһон КПА-гай ЦК-гай мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Саазалалгануудые дары түргэнөөр болюулха, политическэ хэрэгээр хаагдаһан бүхы хүнүүдые сүлөөлхэ тухай КПА-гай Центральна Комитет эрилтэ хэнэ.

А. Х. МАХДЖУБЫЕ СҮҮДЛЭЛГЭ

ЛОНДОН. (ТАСС). Суданай Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь Абдель Халек Махджуб июлиин 26-да арестовалагдаа һэн. Тэрэнэй хэрэг хаража үзэлгые Хартумай нэгэ захада сэрэгэй трибунал уйтан ба агаар муутай таһаг соо июлиин 27-до эхилээ. Июлиин 19-нэй хүдэлөөндэ хабаадаа гэжэ гү, али Компартида хамаатай гэжэ гэмнэгдэһэн хүнүүдэй хэрэгые хаража үзэдэг сэрэгэй трибуналнуудай бусад бүхы заседанинуудһаа илгаань ямар байгааб гэхэдэ, энэ ушарта заседани дээрэ хэблэлэй түлөөлэгшэдэй байлсалга зүбшөөгдэһэн байха юм. Рейтер агентствын корреспондент сүүдэй эхилһэн тухай мэдээсэлнүүдые дамжуулхадаа, заседаниин 45 минута соо үргэлжэлһэнэй һүүлээр тэрэнэй ябасаһаа уламжалан уур сухалаа хүрэһэн түрүүлэгшэ забһарлалга соносхоо. Харин дежурна офицер трибуналай заседани саашадаа хаалтатайгаар үнгэрхэ гээд журналистнуудта мэдүүлээ.

Правительствада эсэргүү урбалтые хүтэлбэрилөө, Суданай хоригдоһон Коммунис партиин ажал ябуулгые һэргээгээ гэһэн гэмнэлгэ Махджубта хэгдэһэн байна. Гэмнэлгын бүхы пунктнуудаар зэмэтэйб гэжэ мэдэрхэһээ А. Х. Махджуб арсаһан байна.

Суданай түрүү үзэл бодолто хүсэнүүдтэ харшаар хандадаг гэжэ түрүүлэгшын мэдээжэ байһан дээрэһээ, минии хэрэгые трибунал хаража үзэхэ эрхэгүй гээд Махджуб мэдүүлээ. Гэбэшье трибунал тэрэнэй буруушаалгые зүбшөөгөөгүй.

Өөртэнь табигдаһан асуудалда Махджубай харюусаха бүридэ трибуналай түрүүлэгшэ тэрэниие таһалдуулаад, тобшоор «тиимэ» гү, али «бэшэ» гэһэн харюу үгэхэ эрилтэ хэдэг байгаа.

Забһарлалгын соносхогдоһоной һүүлээр Махджубые журналистнууд хүреэлэн тойроо, харин харуулшадынь тэрээндэ асуудал табихые зүбшөөгөөгүй. Рейтер агентствын корреспондентын дамжуулһанай ёһоор, «шуһа адхаралгаһаа арад зон даншье ехээр тулижа байна» гэһэн үгэнүүдые хэлэжэ Махджуб үрдиһэн байха юм.

КАИР. (ТАСС). Омдурманай радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, СКП-гэй Генеральна секретариие үлгэн саазалха гэжэ трибунал шиидхээ. Энэ шиидхэбэриень генерал Нимейри июлиин 28-най үглөөгүүр баталһан байна. Тус шиидхэбэри дүүргэлтэ болгогдоо.

МОГАДИШО — СОМАЛИН ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКЫН НИИСЛЭЛ ХОТО. ТЭНДЭ ХАМТАДАА 250 МЯНГА ШАХУУ ХҮН ЗОН АЖАҺУУДАГ ЮМ.
АДН—ТАСС-ай фото.

ОАР-ай АРАДАЙ ХОЁР ШУХАЛА ТУЙЛАЛТА

КАИР. (ТАСС). ОАР-ай Араб Социалис Союзай бүгэдэ ниитын национальна конгресс ороной дотоодын ба гадаадын политикын шухалын шухала асуудалнуудаар мэдүүлгые нэгэн һаналтайгаар һайшаагаа.

Тусхайлбал, мэдүүлгэ соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Түрүү эрдэм наука ба технологиие хэрэглэдэг мүнөө үе сагай гүрэниие байгуулха гээшэ ОАР-ай арадай зорилго болоно. Израилиин эзэмдэһэн араб газар нютагуудые сүлөөлхөөр египет арадай шиидэнги байһаниинь мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

1967 оной эзэрхэг түримхэй ябуулга ОАР-ай арадай революционно түйлалтануудые, тэрэнэй амжалтануудые һуларуулха гэһэн зорилготой байгаа гээд мэдүүлгэ соо саашадаа хэлэгдэнэ. Израильтай ба дэлхэйн империализмтай тэмсэл бүхы дэлхэй дээрэхи национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй таһаршагүй хубинь болоно.

Һүүлэй үедэ ОАР-ай арадуудай амжаһан хоёр шухала түйлалатануудые АСС-эй бүгэдэ ниитын национальна конгресс тэмдэглээ гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ: араб республикануудай федерации байгуулагдаа. Зохёогдоод байһан конституцинь сентябриин эхээр арадай һайшаалда табигдаха, тиихэдэ хани барисаан, харилсаа холбоон тухай СССР ОАР хоёрой хоорондо договор баталагдаа. ОАР-ай АСС-эй бүгэдэ ниитын национальна конгресс тус договорто үгтэһэн үндэр сэгнэлтые лаблана, үнэн зүб хэрэгтэ үндэһэлэн, эб найрамдал түйлаха зорилгоор уласхоорондын харилсаа холбоо байгуулгын жэшээ боложо үгэнэ гэжэ договорые тоолоно.

Араб арадуудай хэрэгые дэмжэдэгэйнь түлөө баясхалан хүргэжэ, Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ эльгээгдэхэ бэшэгые ОАР-ай АСС-эй бүгэдэ ниитын национальна конгрессэй делегадууд нэгэн дуугаар һайшааһан байна.

Баруун Германиин генералай эрилтэ

БОНН. (ТАСС). Бундесверэй хуурай газарай хүсэнүүдэй инспектор (командалагша) генерал-лейтенант Шнец Баруун Германиин армиин частьнууд болон соединенинүүдые ракетэнүүдые тээгээд ниидэдэг дайшалхы вертолёдуудаар хангаха тухай шанга эрилтэ хэһэн үгэ хэлээ.

Энээн тухай «Франкфуртер Альгемайне» газетэ мэдээсэһэн байна.

Шнецэй түсэбүүдэй ёһоор, эдэ вертолёдууд «хамагай түрүүндэ танкнуудта эсэргүүгээр хэрэглэгдэхэ ёһотой».

Анджела Дэвисэй мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). «Би өөрыгөө гэм зэмэтэйдэ тоолоногүйб» гээд Анджела Дэвис Сан-Рафельдэ (Калифорни штат) тэрэнэй «хэрэгэй» даб дээрэ хаража үзэгдэхэдэ мэдүүлһэн байна.

«Алалга хэхэ зорилготой үгэсэлгэдэ хабаадалсаа» гэжэ худалаар хэгдэһэн гэмнэлгые болюулха тухай Анджелын адвокадуудай хэһэн эрилтые судья буруушаагаа. Присяжнануудай жюри буруугаар хандаа гэжэ адвокадууд хэлэһэн байха юм. Энээниие гэршэлһэн зүйлнүүдые Дэвисэй адвокадууд удаадахи даб дээрэхи заседани дээрэ дурдаха байна.

Анджела Дэвисэй сүүд 60 үдэрэй үнгэрөөд байхада эхилхэ гэжэ соносхогдоо.

ҺАРА ТЭЭШЭ НИИДЭҺЭЭР

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). «Аполлон-15» гэжэ онгосодо һуужа ябаһан космонавтнууд Д. Скотт, А. Уорден, Д. Ирвин һара тээшэ ниидэлгээ үргэлжэлүүлһээр.

Июлиин 28-да Москвагай сагаар 10 час 35 минутада замбуулинай онгосо Газарһаа 274.030 километр холо ошоод ябаа. Июлиин 27-ной үдэшэ онгосын зам түсэблэн хараалагдаһанай ёһоор хубилгагдажа, двигательнүүдэйнь бүрин бүтэн байһые лаблан гэршэлжэ үгөө.

Космонавтнууд Д. Ирвин, Д. Скотт экипажай таһагһаа оньһон түхеэрэлгэнүүдые шалгахын тулада һарын таһаг руу ойр зуурын саг соо ороһон байна. Тэдэнэр һарын таһаг руу зарим түхеэрэлгэнүүдые оруулаа.

Хьюстондохи (Техас штат) замбуулинай центрэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор, «Аполлон-15» онгосын экипажай гэшүүдэй бэе һайнууд.

Ээрхэг түримхэйшүүлтэй хэлсээ хэхэнь

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-гай гүрэнэй секретариин туһалагша Джозеф Сиско ээлжээтэ аяншалгаар Тель-Авив орохоёо гараба.

Американ дипломадай энэ аяншалгые тайлбарилхадаа, хэблэл иигэжэ тэмдэглэнэ. Израильда мүнөө үе сагай бүү зэбсэг шэнээр үгэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэлгэ тэрэнэй аяншалгын гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Тусхайлбал, «фантом» гэжэ американ самолёдуудые Израильда үгэхэ тухай эндэ хэлэгдэнэ. США-гай конгресстэхи израиль тала харалсадаг этэгээдүүд эдэ үдэрнүүдтэ өөһэдынгөө ябуулгые бүри эдэбхитэй болгоо.

Израильда юумэнэй сэн хүндэрнэ

ЛОНДОН. (ТАСС). Израильда нефтиин ба нефтепродуктын сэн дээшэлүүлэгдээ. Бензинэй сэн 11 процентээр, гэр дотор хэрэглэгдэдэг газтай баллонуудай сэн — 25 процентээр, керосинай сэн хоёр дахин нэмээгдээ гэжэ Рейтер агентствын корреспондент Иерусалимһаа мэдээсэнэ. Финансын министр Сапир гэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, Израилиин сэрэгэй гаргашануудай улам ехэ болоһон дээрэһээ юумэнэй сэн шэнээр дээшэлүүлэгдээ.

ЭНХИР КРАН

МОСКВА ХАРУУЛНА: [...] **—дамжуулгын программа.** [...] **—орон доторхи һонин. 16.**[...] **үхибүүдтэ зорюулагдаһан** [...]**жуулга. 16.40—«СССР-эй ара**[...]**дай зунай V спартакиада»** [...] **дамжуулга. 18.20—орон до**[...] **һонин. 18.35—«Сага о Фо**[...]**тах» гэһэн Англиин уран һ**[...]**най телевизионно фильмын 14**[...]**дахи серинүүдынь. 20.15—**[...] **жэмтэ-литературна дамжуулга**[...]

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛ[...] **21.00—телепанорама. 21.**[...] **«Сэлэнгэ» гэһэн телеви**[...] **журнал. МОСКВА ХАРУУЛ**[...] **22.25—дамжуулгын прогр**[...] **22.30—«Тэжээлэй жаса»** [...] **дамжуулга. 23.00—орон до**[...] **һонин. 23.05—хүгжэм. 24.**[...] **СССР-эй арадуудай зунай V с**[...]**такиадын хаалгада зорюулаг**[...] **баяр ёһолол.**

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: [...] ехээр һааха хаһа» гэһэн [...] бэшэг. РСФСР-эй Верховно С[...]дэй сессиин материал.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Ту[...]шэглэлтэйгээр» гэһэн О. Сув[...]вагай статья. Партийна хро[...] РСФСР-эй Верховно Сов[...] Президиумэй Указууд.

Гурбадахи хуудаһанда: РСФ[...] Верховно Соведэй нэгэдэхи [...]сиин материал. Хилын саа[...] абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүү[...]

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Т[...]шынхеэ Улаан-Үдэдэ» [...] М. Бронштейнэй статья.

Редактор
Ц. Ц. ЦИВУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54. приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—59-52. зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36. 63-36, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро—57-63, фотолаборатория—33-61

Н-04536. Заказ № 1018.